

หม้ายรับสั่งแลไปบอก

ในรัชกาลที่ ๕

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาวสดดา กอสิริวิกิจ

๑๕๑.๓๐๕๗

๕๒๘ ๗๑

ณ เมรุวัดธาตุทอง พระโขนง

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๐

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรี

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
สาขาวัดเจริญสมณ

หม้ายรับสั่งแลไปบอก

ในรัชกาลที่ ๕

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาวลัดดา กอสีรวิกิจ

ณ เมรุวัดธาตุนทอง พระโขนง

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐

หมายรับสั่งและใบบอก
ในรัชกาลที่ ๕

พิมพ์ครั้งแรก ในงานฉาบหนังสือพ นางสาวตักกาศ กฤตวิริยกิจ พ.ศ. ๒๕๑๐
(๕๐๐ เล่ม)

เลขห้อง ๓๓.

๐๐๐361

เลขหมู่ ๑๖๑.๖๐๖๗

๗ ๖๖๕ หด

ลงทะเบียน น.๓๐๖ ๒๕๑๑

คำนำ

ในงานฌาปนกิจศพ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ ณ เมรุวัดธาตุทอง
พระโขนง กำหนดงานวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๐ นายประยูร รงควิทย์
ผู้เป็นญาติ ได้มาติดต่อกับกรมศิลปากร ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือ
เรื่อง หมายรับสั่งและใบบอกในรัชกาลที่ ๕ เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ใน
งานนี้ กรมศิลปากรยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามความประสงค์

เรื่องหมายรับสั่งและใบบอกในรัชกาลที่ ๕ นี้ กรมศิลปากรได้
รวบรวมจากต้นฉบับหมายรับสั่งและใบบอกต่างๆ ในรัชกาลที่ ๕ ซึ่ง
เก็บไว้ ณ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร เอกสารเหล่านี้จะเป็น
ประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวและเหตุการณ์ในสมัย
รัชกาลที่ ๕ และใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์ได้ดี

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลราศีกัญญาณูปทาน ซึ่ง
นายประยูร รงควิทย์ ได้จัดบำเพ็ญอุทิศแด่ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ
และได้ให้พิมพ์หนังสืออันมีค่าออกเผยแพร่เป็นวิทยาทาน จงเป็น
กุศลลดบันดาลให้ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ ผู้วายชนม์ ประสบ
แต่อิฏฐวิบุลมณูผล เสวยสุขสมบัติในสุคติสัมปรายกพ สมดังเจต
จำนงของเจ้าภาพ จงทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๖ ตุลาคม ๒๕๑๐

นางสาวลัดดา กอสิริกิจ

ชาติะ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒

มรณะ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

ประวัติย่อ

นางสาวลลิตา กอสิริกิจ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่ตรอกแสงจันทร์ ย่านนาวา พระนคร เป็นบุตรนายบุญนัม และนางศรีสว่าง กอสิริกิจ มีน้องสาวหนึ่งคน คือ นางเจริญศรี รังควิทย์

เมื่อเยาว์วัย นางสาวลลิตาได้เริ่มเข้าศึกษาที่โรงเรียนโกมลประสาธ และสำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ แผนกอักษรศาสตร์ ต่อจากนั้นก็ศึกษาวิชาตัวเลข และใช้วิชาประกอบอาชีพตลอดมาจนถึงวาระสุดท้าย

ชีวิตการงาน ได้เข้าทำงานที่บริษัท ชานโทส ประมาณ ๑ ปี ก็ย้ายไปเป็นเลขานุการที่บริษัทก่อสร้าง ดี. เอช. เเวอร์คแมน ประมาณ ๔ ปีเศษ จากนั้นก็เข้าทำงานกับบริษัทน้ำมัน คาลเท็กซ์ (ไทย) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๗ ในตำแหน่งเลขานุการ จนถึงบั้นปลายของชีวิต รวมเวลา ๑๓ ปีเศษ

นางสาวลลิตา เริ่มป่วยเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙ ด้วยโรคมะเร็งของตับอ่อน ได้รับการรักษาจากนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญตลอดมา และได้ถึงแก่กรรมในวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เวลา ๒๐.๑๐ น. ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รวมอายุ ๓๘ ปีเศษ.

อาลัย-พี

วันที่อยู่ในความทรงจำของน้องตลอดไป คือวันอาทิตย์ที่ ๕ ก.ค. ๒๕๑๐ ที่น้องต้องสูญเสียพี่ที่เคารพ-รักของน้อง วันนั้นน้องได้รับโทรศัพท์ที่รีบไปโรงพยาบาล แต่อนิจจาน้องไปไม่เห็นเห็นใจพี่ น้องยังเสียใจอยู่จนทุกวันนี้ที่ไม่ได้เห็นใจพี่เป็นครั้งสุดท้าย น้องไม่นึกเลยว่าพี่จะจากทุกคนไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เพราะตั้งแต่พี่เริ่มป่วย พี่ก็ได้พยายามรักษาตัวทุกทาง น้องก็ยังมีหวังอยู่ว่าพี่จะต้องหายป่วยเพราะผลบุญที่พี่ได้สร้างไว้ รวมทั้งความดีทั้งหลายที่พี่มีต่อทุกๆ คนคงช่วยพี่ แต่ดูเหมือนกับตรงกันข้ามที่ความดีและผลบุญที่พี่สร้างไว้กลับทำให้พี่ต้องจากทุกคนไปเร็วยิ่งขึ้น เมื่อครั้งที่พี่อยู่ พี่คนเดียวที่ให้ความอบอุ่นใจแก่น้องไม่ว่าน้องจะมีเรื่องทุกข์ร้อนอย่างไร พี่คอยปลอบน้องให้กำลังใจ ให้ความเห็นใจ ให้ความเมตตาน้องเสมอ แต่เดี๋ยวนี้พี่จากน้องไปแล้ว ต่อไปนี้ น้องไม่มีใครที่จะให้ความอบอุ่นใจ ให้กำลังใจน้องอีกแล้ว ดังนั้นน้องขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้พี่น้องเกิดชาติใดก็ขอให้พี่น้องของพี่ทุกชาติ และให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพี่จงไปสู่สุคติ.

น้อง

ความหลัง

..... และแล้ววันที่น้องกลัวที่สุดก็มาถึง
เรามีอยู่ด้วยกันเพียงสองคนเท่านั้น ตั้งแต่ น้องจำความได้ ก็มีพี่ที่คอยให้
การช่วยเหลือปรึกษาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่น้องด้วยดีตลอดมา เรา
ไปไหนก็ไปด้วยกันเสมอ แม่ว่าน้องมีครอบครัวแล้วก็ตาม เราไม่เคย
เห็นห่างจากกันเลย

เมื่อพี่เริ่มป่วยด้วยโรคร้ายนี้ น้องทราบจากคุณหมอบอกว่าพี่มีโอกาส
ที่จะหายได้น้อยเหลือเกิน แต่ น้องก็ยังคิดเข้าข้างตัวเองอยู่เสมอว่าพี่ต้อง
หาย หรืออย่างน้อยก็คงจะได้อยู่กับน้องนานต่อไปอีกสักหน่อย ถ้าการ
เจ็บปวดของพี่สามารถที่จะแบ่งปันกันได้ น้องจะขอรับแบ่งความเจ็บปวด
นั้นให้มากเท่าที่น้องจะรับได้ แต่มันก็เป็นไปไม่ได้ นอกจากปรึกษาคุณ
หมอบอกเท่านั้น และน้องก็อดที่จะระลึกถึงพระคุณของคุณหมอบอก ภิญญ
กำภู ณ อัยรยา และคุณหมอบอก กมล สังขวาตี๋ เสียมิได้ ที่คอยให้กำลังใจ
และให้การรักษายาบาลต่อพี่อย่างดียิ่ง จนถึงวาระสุดท้ายของพี่ ซึ่งน้อง
รู้อยู่ตลอดเวลาว่าไม่วันใดก็วันหนึ่ง มันจะมาถึง และแล้ววันที่น้องกลัว
ที่สุดก็มาถึงจนได้

พี่จากน้องไปเฉพาะแต่ร่างเท่านั้น คุณความดีและความรักอาลัย
ยังอยู่ น้องขอให้กรรมดีที่พี่สร้างไว้ จงกลบบันดาลให้วิญญาณพี่ สู่สุคติ
และประสบสุขในสัมปรายภพนั้นเทอญ

เจริญศรี รงควิทย์

ชาวกาลเท็กซ์พิลาป

เช้าวันจันทร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๑ เป็นวันที่ชาวกาลเท็กซ์
ตระหนกตกใจ เมื่อมีข่าวแพร่สะพัดไปทั่วที่ทำงานว่า คุณลัดดา
กอสิริกรกิจ ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วตั้งแต่คืนวันอาทิตย์ ที่ ๙ ข่าวนี้นำให้
เกิดความสลดและสะเทือนใจเป็นอย่างยิ่งแก่ทุกคนที่ได้ทราบในการจากไป
อย่างไม่มีวันกลับของคุณลัดดา ทุกคนอาลัยในความดี ความสนิทสนม
และความเห็นอกเห็นใจที่คุณลัดดามีต่อเพื่อนร่วมงานทุกคน ตลอดระยะเวลา
สิบสามปีเศษที่คุณลัดดาได้ร่วมงานอยู่กับกาลเท็กซ์ ไม่เคยมีใครจะ
ละเว้นความซมเซยได้ คุณลัดดาเป็นสุภาพสตรีตัวอย่างในการปฏิบัติงาน
ที่ยันชั้นแข็ง ให้ความร่วมมือแก่ผู้ที่ได้มาติดต่อกับทุกคน มีรู้เห็นเล็กน้อย
และยิ้มอยู่เสมอ ทั้งๆ ที่ได้ทราบข่าวว่าอาการป่วยของคุณลัดดาด้วยโรคนั้น
จะรักษาให้หายขาดได้โดยยาก แต่ทุกคนก็คาดไม่ถึงว่าแม้จรรยาจะมาพราภ
ชีวิตเธอเสียแต่อายุที่เพิ่งจะผ่านสามรอบเศษมานี้เอง ความตายเป็นสิ่งที่
ที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็จริงอยู่ แต่การจากไปอย่างกะทันหันด้วยโรค
ร้าย ทั้งๆ ที่มีได้วีแววมาก่อนเลย ย่อมยังความโศกเศร้ามาสู่มวลมิตร
ทุกคนอย่างมิต้องสงสัย ระหว่างที่เจ็บป่วยและพักรักษาตัวอยู่นั้น ทุกคน
ภาวนาขอให้หายวันหายคืน ใครทราบว่ามีหมอกดีที่ไหน ต่างก็เสาะแสวง
หามาบอกกล่าวให้ แต่อนิจจา อาการป่วยของคุณลัดดามีแต่ทรุดลงๆ
จนเพื่อนฝูงทุกคนได้แต่มองหน้าตาคากันด้วยความตื่นตันใจ ครั้นแล้ว

ก็จากไปด้วยความสงบ ท่ามกลางมารดาที่รักปานดวงใจ ตลอดจนน้องผู้
 ฝ้าพยาบาลเป็นอย่างดีมิรู้เหน็ดเหนื่อย เมื่อคืนวันอาทิตย์ที่ ๙ กรกฎาคม
 ๒๕๑๐ นี้เอง พิธีรดน้ำศพคุณลัคนาเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐
 คลากลับไปด้วยบรรดาญาติและมิตรทั้งหลาย ทุกคนมีน้ำตานองหน้า และ
 ขอตั้งจิตอธิษฐาน • สิ่งศักดิ์สิทธิ์และคุณพระรัตนตรัย จงลดบันดาลให้
 คุณลัคนาผู้จากไป ผู้ซึ่งกุศลกรรมทั้งหลายที่ได้ประกอบมาตั้งแต่บัดนั้นน้อยคุ้ม
 ไหว้ไว้ในโลก จงประสบความสำเร็จในสัมปรายภพด้วย เทอญ.

แต่ . . . ลัดดาผู้เป็นที่รักของเพื่อน

เพื่อเป็นความทรงจำตลอดไป พวกเราจึงฝากความคำนึงไว้ ณ
ที่นี้ แก่ ลัดดา เพื่อนคนหนึ่งของเรา

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ พวกเราได้รับข่าวร้ายอย่างกะทันหัน นั่น
คือ การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของลัดดา หลังจากที่เรารู้เสียเพื่อนรัก
ไปคนหนึ่งเมื่อปีที่แล้ว คือ เพ็ญศรี (เรศานนท์) เอกก้านตรง เป็นการ
สูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของพวกเรา ภายใน ๒ ปีเสียเพื่อนรักไป ๒ คน

การจากไปของลัดดา ทำให้เพื่อน ๆ ที่ร่วมเรียนกันมวพากันเศร้า
ใจ และอาลัยยิ่งนัก แต่พวกเราที่ต้องกักใจยอมรับความจริงในข้อที่ว่า
เกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อความตายมาพราก ทำให้ต้องจากกัน ร่างกาย
เนาเปื่อยไป สิ่งที่เหลืออยู่คือความทรงจำ ซึ่งพวกเราไม่มีวันลืม ลัดดา
เป็นคนที่น่ารักสำหรับเพื่อน ๆ ทุกคน ถึงแม้จะเป็นคนพูดน้อย แต่ก็
เป็นผู้ฟังที่ดี และเป็นคนที่มีการมถเช่นเสมอ ลัดดาเป็นคนน่ารักในหมู่
เรา ไม่เคยมีเรื่องชวนของหมองใจกับใคร ลัดดาเป็นผู้ที่มีความรู้ดีจะช่วย
เพื่อนฝูงเสมอเมื่อใครติดขัดอะไร ยังมีความรู้ความสามารถในทางคำนวณ
วิทยาศาสตร์ และเบ็ดเตล็ด ซึ่งเราจะไม่มีวันลืมเลยว่า ลัดดาเป็นผู้หนึ่ง
ที่ช่วยทำหนังสือพิมพ์ประจำห้อง ๗-๘ โดยหาความรู้เกี่ยวกับ
วิทยาศาสตร์แปลก ๆ มาเขียนลงหนังสือพิมพ์ ให้พวกเราได้อ่านและรู้
มากขึ้น เราจึงไม่มีวันลืมเลยว่า ลัดดาเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์
ประจำห้องของเราเวลานั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ถึงแม้สมัยเป็นนักเรียน ลัตดาจะเป็นคนไม่สู้แข็งแรงนัก โดยที่จากการเจ็บบ่อย ๆ บางครั้งโรงเรียนเลิกครึ่งวัน คุณแม่ของลัตดา จะกางร่มมารับลัตดากลับบ้านด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เพื่อน ๆ ออกระเซ้าเข้าแหย่แหย่ไม่ได้ว่า ลัตดาเป็นลูกแห่งที่เลี้ยงไม่รู้จักโต และเราก็ไม่คาดฝันเลยว่า ลัตดาจะจากพวกเราไปรวดเร็วถึงเพียงนี้ด้วยโรคภัยไข้เจ็บที่ลัตดาเป็นอยู่

ในระหว่างที่ลัตดาทำงาน ก็พบปะกับเพื่อนฝูงเสมอ ๆ บางทีก็เดือนละครึ่ง ครั้งหลัง ๆ เมื่อพบกันลัตดาจะบ่นว่าไม่สบาย พวกเราก็ชวนรับประทานอาหารดี ๆ เพื่อบำรุงร่างกาย ลัตดาก็จะบ่นว่ามันรับประทานไม่ได้เอง จนลัตดาคงลาพักงานอยู่บ้าน เพื่อรักษาตัว เพื่อน ๆ บางคนก็ทราบข่าวก็ไปเยี่ยมเยียนถึงบ้าน พวกเราจะพบลัตดาในสภาพที่ท้อใจ บ่นแต่ว่าเมื่อไรจะตาย ซึ่งพวกเราก็ต่างพากันกันเสียใจแข่งว่าเจ็บแค่ไหนไม่ถึงตายหรอก กินยาไว้ บำรุงเข้าไว้ เดินตอนเช้าอากาศดี ๆ แต่ละคนพากันให้กำลังใจ ให้ความหวัง ช่วยกระตุ้นให้ลัตดามีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ แต่พวกเราทราบดีสักนิดไม่ว่า ลัตดาเป็นโรคที่ไม่มีทางหาย มารู้ออกก็เมื่อลัตดาจากพวกเราไปเสียแล้ว จึงเป็นการเศร้าใจอย่างยิ่ง สำหรับพวกเรา เพราะมีพวกเราหลายคนที่ยังไม่เห็นลัตดาตอนเจ็บ ทุกคนยังอยากให้กำลังใจแก่ลัตดา

การจากกันเป็นเรื่องเศร้า การจากโดยไม่มีวันกลับของลัตดา เป็นเรื่องเศร้าของเราทุกคน สิ่งที่เหลืออยู่คือความทรงจำ ถึงเธอจะไป

จากเราแล้วก็ตาม วิญญาณเธอจะอยู่ ณ ที่ใดขณะนั้น ก็ขอรับรู้ไว้ด้วยว่า
เพื่อน ๆ อาลัยเธอเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อน ๆ ทุกคนก็เชื่อมั่นอยู่เสมอว่า
วิญญาณของเธอจะไปสู่ความสงบสุขในปรภพ ด้วยเดชะผลกรรมดีที่
เธอได้ประกอบไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เหลือไว้ซึ่งความทรงจำ ซึ่งพวกเรา
ทุกคนจะระลึกถึงจนกว่าชีวิตเราจะหาไม่

ลาก่อน จนกว่าเราจะพบกันอีกใน-ภพหน้า

จาก

เพื่อน ๆ ทุกคน

อัสสัมชัญคอนแวนต์

สารบัญ

หน้า

เรื่อง	พระยาวิเศษฤๅไชย ผู้สำเร็จราชการเมืองฉะเชิงเทรา ส่งกวางเผือกเข้ามาถวาย	๑
เรื่อง	เกณฑ์จตุรงค์ ๔ หมู่ในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๓
เรื่อง	กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมเสด็จไปจักราชการเมืองลาวพวน	๕
เรื่อง	จัดการเผาศพนักแก้วมโนฮอ	๖
เรื่อง	เกณฑ์จ้างทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาน	๗
เรื่อง	เกณฑ์ทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาน	๘
เรื่อง	การพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๙
เรื่อง	เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๑๓
เรื่อง	พระราชทานเพลิงศพหลวงราชมานู	๑๔
เรื่อง	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จวัดพิชัยญาติ และวัดบุปผาราม	๑๕
เรื่อง	เสด็จทรงลอยพระประทีป	๑๖
เรื่อง	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จคลองบางลำภู	๑๘
เรื่อง	พระราชพิธีสมณุตมาภิเษก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์	๑๙
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. บัลลังก์ ในพระบรม- วงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์	๒๐
เรื่อง	การบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๑

	หน้า
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ จมื่นภักธทวารักษ์	๒๓
เรื่อง ศพพระยาศรีสุนทร	๒๔
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาเพชรบาล เจ้าเมืองหนองจิก	๒๕
เรื่อง การพระราชพิธีเข้าพรรษา	๒๖
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน	๒๘
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ พระอารามหลวง	๓๑
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดพระเชตุพน	๓๒
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงปิดทองพระชินศรี ณ วัดบวรนิเวศวิหาร	๓๓
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม วัดโมลีโลก และวัดราชสิทธร	๓๔
เรื่อง พระเจ้านองยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จทอดกฐิน วัดพิชัยญาติ วัดประยูรวงศ์ และวัดบุปผาราม	๓๘
เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับแรมวัดมกุฏกษัตริยาราม	๓๙
เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดระฆัง โสมสีตาราม วัดกัลยาณมิตร และวัดบพิตรพิมุข	๔๐
เรื่อง พระราชทานพระกฐินแก่ พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าน้อง นางเธอ และเจ้าจอมมารดา	๔๑

เรื่อง การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคารพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าบัณฑิตวรรวรณวโรภาส	๔๓
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นายร้อยตรี นายเข้ม	๔๔
เรื่อง การเสด็จประพาสทางทะเล	๔๕
เรื่อง เจ้าจอมประสูติพระเจ้าลูกเธอ เกณฑ์โลกทัศน์	๔๖
เรื่อง เกณฑ์โลกทัศน์ให้ละคอนกินในวันขึ้นปีใหม่	๔๗
เรื่อง การเลื่อนกำหนดประพาสทางทะเล	๔๘
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระภานุโกศล	๔๙
เรื่อง จ่ายเลกรื้อโรงละคอนเพิ่มเติม	๕๐
เรื่อง พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ สิ้นพระชนม์	๕๑
เรื่อง เสด็จจรดหน้าพระศพ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์	๕๒
เรื่อง กำหนดการเสด็จประพาสทะเลฝั่งตะวันออก	๕๓
เรื่อง พระราชพิธีสงกรานต์และก่อพระเจดีย์ทรายบรรดาศักดิ์	๕๔
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หุญจรี ในกรมพระรามอิสเรศ	๕๖
เรื่อง กำหนดพระราชพิธีสมโภชธาภิเษก	๕๗
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หนู และหลวงราชพงษ์	
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ท่านจาด พี่สาวเจ้าพระยา รัตนบัณฑิตร	๖๑

	หน้า
เรื่อง กำหนดพระราชทานและเปลี่ยนที่รับเบี้ยหวัด	๖๒
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ละม้าย พนักงานช่างเย็บ	๖๔
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาวงษาธิบดี	๖๕
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว. มั่ง บุตร ม.จ. สุชาติ	๖๖
เรื่อง ส่งข้าหลวงไปในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้านครลำพูน	๖๗
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นิมิต พนักงานรับสั่ง	๖๘
เรื่อง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี และพระเจ้า น้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา ตามเสด็จ ประพาสเกาะสีชัง	๖๙
เรื่อง การพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณทุ่งสัมปอ้อย	๗๐
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. เบี้ยก ในพระเจ้า บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราวงษ์	๗๒
เรื่อง การพระราชพิธีพืชมงคล	๗๓
เรื่อง การพระราชพิธีพืชมงคล	๗๕
เรื่อง นางเทพีไปแรกนา ณ ทุ่งสัมปอ้อย	๗๖
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระครูสมณธรรมสมาทาน วัดปากน้ำ	๗๗
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง ในพระองค์เจ้าไม้เทศ	๗๘

ใบบอก

พระยาวิเศษฤาไชย ผู้สำเร็จราชการเมืองฉะเชิงเทรา

• ส่งกลางเผือกเข้ามาถวาย

ข้าพเจ้า พระยาวิเศษฤาไชย ผู้สำเร็จราชการเมือง พระกำแพงสุโขทัย
ผู้ว่าที่พระเกรียงไกรกระบวนยุทธปลัด หลวงบริพัทธ์ยศกระบัตร์ เมือง
ฉะเชิงเทรา บอกรายงานท่านนายเวร ขอให้นำขึ้นกราบเรียนแต่
ฯพณฯ ลูกขุน ณ ศาลาให้ทราบด้วย ณ วันพฤหัสบดี เดือนหก ขึ้นสี่
ค่ำ ปีวอก ยังเป็นตรีศก หลวงรัตนนทรภักดี กรมการเมืองพนมสารคาม
บอกรายงานข้าพเจ้าฉบับหนึ่งว่า ณ วันพุธ เดือนห้า แรมสิบค่ำ ปีวอก ยัง
เป็นตรีศก เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่แปดคน รวมกันห้าคน ไปเที่ยวหา
เนือกวางในป่า พบกวางผู้เผือกวางหนึ่ง แล้วเพี้ยแก้วมหารวงศ์กลับมา
ชักชวนพวกเพื่อนไพร่มีชื่ออีกสามสิบสี่คน รวมสามสิบห้าคน ณ วัน
อาทิตย์ เดือนห้า แรมสิบสี่ค่ำ ปีวอก ยังเป็นตรีศก เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับ
ไพร่มีชื่อรวมสามสิบห้าคน พาขึ้นไปเที่ยวค้นหากวางเผือกในดงหลังบ้าน
หนองแวง แขวงเมืองฉะเชิงเทรา พบกวางเผือกแล้วพากันล้อมสกัดชาย
ป่า กวางเผือกวิ่งหนีติดแถววัลย์พันหน้าอกไว้ เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับ
ไพร่มีชื่อรวมสามสิบห้าคน จับได้กวางผู้เผือกสูงศอกคืบสิบนิ้ว ตามา
ขนขาว กีบขาว แล้วเพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่สามสิบห้าคน พาขึ้นเอา

กวางผู้เฝือกมา ทำออกขังรักษาไว้ที่บ้านหนองแขวแจ้งอยู่ใบบอกกรมการ
เมืองพนมสารคามนั้นแล้ว ข้าพเจ้าได้ทราบความตามหนังสือบอก แต่ง
ให้ขุนศุภมาตรากรมการ ขึ้นไปพร้อมกับหลวงธรณินทรภักดี แลกรม
การเมืองพนมสารคาม ให้จัดคนพร้อมด้วยเพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่รวม
สามสิบห้าคนที่จับกวางได้ช่วยกันรักษาพยาบาล ให้ผลัดเปลี่ยนจัดน้ำแล
หญ้าผลไม้ต่างๆ ที่เคยได้รับพระราชทานแล้วให้เจ้าของสามสิบห้าคนปรน
ปรือฝึกหัดให้เชื่องสนิทดี ณ วันอาทิตย์ เดือนเจ็ด แรมสี่ค่ำ ปีวอก จัตวาศก
พระพนมสารนรินทร์ กรมการ มีหนังสือบอกแจ้งความมายังข้าพเจ้าว่า
กวางผู้เฝือกที่เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่จับได้ให้ปรนปรือเลี้ยงรักษาไว้
เชื่องสนิทดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงให้เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่รวมกันสามสิบ
ห้าคน ทำกรงมณฑกดีแล้ว นำเอากวางผู้เฝือกขังไว้ในกรงลงเรือ แต่ง
ให้หลวงธรณินทรภักดีปลัดเมืองพนมสารคามนำเพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่
สามสิบห้าคนที่จับกวางได้ นำกวางเข้ามาส่ง ควรมีควรสุดแล้วแต่จะ
โปรด บอกรมา ณ วันอาทิตย์ เดือนเจ็ด แรมสี่ค่ำ ปีวอก จัตวาศก

เมืองฉะเชิงเทราให้เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่ ๓๕ คนคุมกวางเฝือก
เข้ามาถวาย

ตราพระยาวิเศษภายไชย ผู้สำเร็จราชการเมือง, ตราพระกำพุชภักดี
ผู้ว่าที่พระเกรียงไกรกระบวณยุทธปลัด, ตราหลวงบุรีพิทักษ์ยกกระบัตร์

หมายรับสั่ง

เรื่องเกณฑ์จตุรงค์ ๔ หมูในพระราชพิธีคเชนทรสนาน

ด้วย พระยาศรีสิงหนเทพ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ซี่พราหมณ์พระหมอเฒ่า จะได้ตั้งการพระราชพิธีคเชนทรสนาน ทอด, ตาม, เชือก ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย พระสงฆ์จะได้สวดพระพุทธมนต์บนพระที่นั่งสุริยาศวรย์ รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลาเช้า พระสงฆ์จะได้รับพระราชทานจัน ให้เกณฑ์จตุรงค์ ๔ หมู ไปยืนที่หน้าพระที่นั่งสุริยาศวรย์นั้น ให้พระวรวุฒิโกโดยพระอุไทยเทพรณ

เกณฑ์

กรมอาสาใหญ่ซ้าย ขวา ถือดาบเขลย นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุ
นำเงิน หมวกหนึ่งแดง เกี้ยวลาย รวม ๘

กรมเขนทอง ถือดาบเขน นุ่งกางเกงขาว เสื้อเสนาภูกุลาย หมวก
หนึ่งแดง เกี้ยวลาย รวม ๘

กรมอาสาทวนทอง ถือทวน นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุเขียว
หมวกหนึ่งแดง เกี้ยวลาย รวม ๘

กรมอาสารองซ้าย ขวา ถือตรี นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุเขียว
หมวกหนึ่งแดง เกี้ยวลาย รวม ๘ รวม ๔ กรมเป็น ๓๖

กรมช่าง ช่างพลายผูกสัปคับ ๓ ช่าง หมอ ๓, กวัญ ๓, รวม ๖
ไพร่ถือดาบฝักแดง ๒ มือ ยืนข้างข้าง ๆ ละ ๘ คน หนึ่งกางเกงรีว เสื้อ
เสนาภูกุญแดง หมวกหนังเขียว เกี้ยวลาย รวม ๒๔

ปืนร้องเขียวชนข้างละ ๒ กระบอกนั้น ทหารกำกับกระบอกละ ๒
คน หนึ่งกางเกงรีว เสื้อเสนาภูกุญแดง หมวกหนังเขียวลายทอง รวม ๖ รวม
กรมช่าง ๓๖

กรมม้า ม้า ๓ ม้า คนขี่ม้า ไพร่ถืออ้าวยืนหน้าม้า ๆ ละ ๒ คน หนึ่ง
กางเกงรีว ๓ เสื้อเสนาภูกุญน้ำเงิน หมวกหนังแดง เกี้ยว รวม ๖ รวมกรม
ม้า ๙

รถ ๓ รถ เข็มม้ารัด ๆ ละ ๒ ม้า นายม้าจูงม้าละคน รวม ๖

อาสาใหญ่ซ้าย ขวา เป็นเสนารถ รวม ๓

ตำรวจในซ้าย ขวา เป็นนายสารดี รวม ๓

ไพร่ถือดาบตั้ง หนึ่งกางเกงรีว เสื้อเสนาภูกุญแดง หมวกหนังเขียว
รวม ๖ รวมรถม้า ๑๘ จ่าย ๗๒ ในกรม ๒๗ รวม ๙๙ คน แล้วให้
จ่ายเลิกให้ผู้ต้องเกณฑ์ให้ครบจำนวนแต่วันที่ ๖ ตุลาคม เวลาบ่ายจะได้
ยืนประจำหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลาบ่ายให้
เจ้าพนักงานผู้ต้องเกณฑ์ทั้งนี้เร่งจัดแจงการให้พร้อมทันกำหนดเวลาจงทุก
พนักงาน ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ทูลถามสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระ
จักรพรรดิพงศ์ ให้แจ้งก่อน ทงน่อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๙ กันยายน ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม

เสด็จไปจัดราชการเมืองลาวพวน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล^(๑) รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม^(๒) จะให้เสด็จขึ้นไปจัดราชการเมืองลาวพวน ครองกำหนด ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ที่วัง ครนรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๘ ตุลาคม เวลาเช้า พระสงฆ์ รับพระราชทานฉัน แลพระฤกษ์จะได้เสด็จสู่ที่สร้าง พรหมณ์จะได้ถวาย น้ำกลศ, น้ำสังข์ เสร็จแล้วจะได้เสด็จยาตราลงเรือพระที่นั่งเป็นพระฤกษ์ ออกจากวัง หนึ่ง ให้พระวรพุลิโกศัย, พระอุไทยเทพธน จ้ายเลิกให้ กรมราชยานหามเสลียง ๔ คน หามเสลียงรับพระไชยไปวังและกลับให้ทัน กำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิฯ

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมหมื่นมทิตราพรหุทัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม

๖๖ หมายรับสั่ง

เรื่อง จัตการเฝ้าศพนักแก้วมโนหอ

ด้วย พระยาศรีสิงหนเทพ รับสั่งพระเจ้าห้องยาเธอ พระองค์เจ้า
ไชยันตมงคล รongเสนาบดีว่าการกรมวัง ใ้เกล้าฯ สั่งว่า นักแก้วมโนหอ
เขมรซึ่งเข้ามาอยู่ที่บ้านเขมรกรุงเทพฯ บัวยถึงแก่กรรม กำหนดจะได้เฝ้า
ศพ วันที่ ๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ ที่วัดเสด็จนั้น ให้พระวรพุมิโกไคย,
พระอุไทยเทพธน จ้ายเลิกให้ ๔ ตำรวจยกฐานเฝ้าศพให้ทันเวลาตามเคย
อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุมิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์จ้างทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้เดินชบวนแห่คเชนทร-
สนาม แต่คนที่จะเข้ากระบวนแห่นั้นยังไม่มี จึงโปรดเกล้าฯ ให้เกณฑ์
จ้างทหารเข้าชบวนแห่

อนึ่ง ให้พระวรพุดิโกไทย, พระอุไทยเทพธรณ รับคนทหาร ๓๕๐
คน ต่อเจ้าพนักงานกรมทหารเรือ และจ่ายไปเข้ากระบวนแห่ให้พร้อม
ตามเคย เสร็จการแล้วให้จ่ายเงินค่าแรงจ้างให้กรมทหารเรือ ๓๕๐ แแรง ๙
ล ๒๔ อัฐิตามจำนวนคน เจ้าพนักงานตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุดิ ๙

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์ทหารเข้าขบวนแห่คเชนทรสนาน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้กินขบวนแห่
คเชนทรสนาน แต่คนที่เข้าขบวนแห่นั้นยังไม่มี จึงโปรดเกล้าฯ ให้
เกณฑ์จ่าทหารเข้าขบวนแห่

อนึ่ง ให้พระวรพุลโกไทย, พระอุไทยเทพธน รับคนทหาร ๓๕๐
คน ต่อเจ้าพนักงานกรมทหารบก แลจ่ายไปเข้าขบวนแห่ให้พร้อมตามเคย
เสร็จการแล้วให้จ่ายเงินค่าแรงจ้างให้กรมทหารบก ๓๕๐ แรงๆ ละ ๒๔
อัฐ เงิน $\frac{๕๑}{๑๖}$ (๑) ให้เจ้าพนักงานตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลฯ

(๑) อ่านว่า ๑ ชั่ง ๕๑ บาท ๑๖ อัฐ
๑ อัฐ ๖๔ อัฐเป็น ๑ บาท ๘๐ บาทเป็น ๑ ชั่ง
เมื่อระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๐ ถึงราว พ.ศ. ๒๔๓๗

ทั้งนี้โดยเทียบมาตรา ๑๐๐ เมื่อยเป็น
ตามมาตราเงินที่ใช้ในรัชกาลที่ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีคเชนทรसनาน

ด้วย พระยาศรีสิงหนเทพ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ฤกษ์ดีพราหมณ์ราชย์, พราหมณ์หม่อมเจ้า จะได้ตั้งการพระราชพิธีคเชนทรसनาน ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๓ โมง พวกเชิญเชือกที่ออฟฟิศในวังสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมสมเด็จพระบารามปรบัักษ์^(๑) รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลา ๒ โมงเช้า หกบาทตามเชือก ครั้นเวลาบ่ายโมง ๑ จะได้เดินกระบวนแห่พระยาช้าง และช้างระวาง, ช้างคัน, ช้างกลาง, ช้างพิเศษไป รดน้ำทางถนนหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๘ ตุลาคม เวลาบ่ายโมง ๑ จะได้เวียนเทียนทำขวัญสมโภชพระยาช้างเหมือนอย่างทุกปี

อนึ่ง ให้พระยาศรีสิงหนเทพ, พระยานรินทรราชเสนี, พระวรพตมิโกโคย, พระอุไทยเทพธน เกณฑ์กระบวนแห่ในพระบรมมหาราชวัง เดินแห่คเชนทรसनาน ให้เกณฑ์หลวงราชมานู, หลวงเพชรเสนี, หลวงกาหล, หมื่นเสนห์ราชา, หมื่นปลุกการาช, หมื่นศักดาภาศ แตรงอน ๖๐, แตรฝรั่ง ๔๐, สังข์ ๑๐ รวม ๑๑๐ ทุ่งกางเกงแดง เสื้อจีบมือ หมวกตุ้มบี, กลองชนะแดง ๑๐๐ กลองชนะเขียว ๓๐ รวม ๑๓๐ ทุ่งกางเกงแดง เสื้อผ้าแดง หมวกกลีบลำควน, จำปี ๘ จำกลอง ๖ รวม ๑๔ ทุ่งกางเกง

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมพระยาบารามปรบัักษ์

รวทองรุ่ง หมวกกลีบดำควน เสื่อมัสรู้ สารวัตรกอง ๑๒ สารวัตรแตร ๕
รวม ๑๗ นุ่งใหม่ เสือครุยขาว รวมกลองชนะ จำปี จำกลอง สารวัตร
๑๖๑ รวมแตร, สังข์, กลองชนะ, จำปี, กลอง และสารวัตร ๒๗๑

กรมอภิรมย์ ถือกระซิงเกิ้ลต นุ่งกางเกงยศ เสื่อมัสรู้ เกี้ยวลาย
รวม ๑๘

ถือสัปทน นุ่งกางเกงลาย เกี้ยวลาย รวม ๒ รวมถือกระซิง
เกิ้ลต สัปทน ๒๐ ถือแส้ห้วย, แส้หางม้า, กระบองกลิ้ง,
นุ่งกางเกงรว เสื่อมัสรู้แขนสน รวม ๑๓๔ สารวัตรนุ่งใหม่
เสือนครุยขาว รวม ๗

ม้าพระที่นั่งกาญจนฉัตร หมอนนุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ ความ
นุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ รวม ๒ ช้างนำ ๕ ช้างเชือก ๕ หมอนนุ่งใหม่
เสือนครุยขาว ๕ ความนุ่งกางเกงยศ เสือนครุยขาว ๕ รวม ๑๐ พระยา
ช้างพลาย ๓ หมอนนุ่งสมบักลาย เสือนครุยแดง ๓ ความนุ่งใหม่ เสือ
ครุยแดง ๓ รวม ๖ พระยาช้างพัง ๒ หมอนนุ่งสมบักลาย เสือนครุยขาว ๒
รวม ๔ รวมพระยาช้างพลาย, พระยาช้างพัง ๑๐ ผูกพระที่นั่ง ๑
ความ ๑ ท้าย ๑ นุ่งสมบักลาย เสือนครุยแดง ๑

แต่งพระยาช้างพลาย ๑ หมอนนุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ ความ
นุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ รวม ๒

พระยาลิง ๒ ห้ามนุ่งกางเกงรว เกี้ยวลาย รวม ๔

รวมถือแส้, สารวัตร, ช้างพระที่นั่งกาญจนฉัตร, ช้างนำ, ช้างเชือก,
พระยาช้างพลาย, พระยาช้างพังผูกพระที่นั่ง, แต่งพระยาช้างพลาย, พระยา

ถึง เป็นคน ๑๗๐ ช้าง ๑๘ วานร ๒ ถือเส้าหวาย, กระบองกลิ้ง, นุ่งกางเกง
รว เกี้ยวลาย รวม ๑๐๘

ในกรมเป็นสารวัตร นุ่งไหม เสือครุขาว รวม ๖ ชุนหมื่นขี่ม้า
นำ, ขี่ม้าตาม, ๑๒ ม้า นุ่งไหม เสืออย่างน้อย โปกผ้าติดครีบ เกี้ยว
เจียรระบาครวม ๑๒ พระยาม้าตัน ๖ ม้า นายม้าจูง ๑๒ นุ่งกางเกงยศ
เกี้ยว เจียรระบาครวม ๑๒ ม้า เกราะทอง นุ่งกางเกงตามเคย รวม ๑๒

รวมถือน้ำหวาย, กระบองกลิ้ง, ในกรมเป็นสารวัตร, ชุนหมื่นขี่ม้า
นำ, ขี่ม้าตาม พระยาม้าตัน, ม้าเกราะทองเป็นคน ๑๕๐ ม้า ๓๐

ราชมัลดีเอเครื่องยศ โตะเงินใหญ่ ๒๖ โตะเงินเล็ก ๔ รวม ๓๐
ทองขาว ๙ รวมเป็น ๓๕ ถือน้ำเงิน ๑๐ หม้อน้ำทองขาว ๑ รวม
๑๑ ทังหมคนุ่งกางเกงรว เกี้ยวลาย รวม ๕๐ กองแก้วจินดาปืนใหญ่
๓ กระบอกๆ ละ ๒๐ คน แต่งตัวอย่างฝรั่ง รวม ๖๐ ทหารอย่างยุโรป
๒๐๐

รวมเกณฑ์ทั้งหมดคน ๙๒๑ ช้าง ๑๘ ม้า ๓๐ ถึง ๒ เป็นคนจ่าย
๔๔๖ คนในกรม ๔๗๕ แล้วให้พระวรพุลโกไทย, พระอุไทยเทพธน
จ่ายเลิกให้กับผู้ต้องเกณฑ์ให้ครบจำนวนแต่ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ให้คอย
เตรียมเข้ากระบวนแห่ ที่ประตูวิเศษไชยศรี แต่ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เข้า
แล้วผู้ต้องเกณฑ์ จะต้องการเลิกให้รับเลิกต่อพระวรพุลโกไทย, พระ
อุไทยเทพธน, จะต้องการอาวุธให้เบิกต่อกรมแสงในซ้าย, จะต้องการ
หม้อน้ำให้เบิกต่อหลวงศรีสุขุมพร, จะต้องการกางเกง, เสือหมวก, เกี้ยว
ลาย, ธง, หมวกตุ้มปี, เส้าหวาย, กระบองกลิ้ง, ให้เบิกต่อคลังเสือหมวก,
คลังแสงสารพัดยุทธ คลังแสงสรรพยุทธ คลังวิเศษ, ให้ครบจำนวนเกณฑ์

จงทุกหมู่ทุกกรม มาคอยเข้ากระบวนแห่ที่ประตู่วิเศษไชยศรี แต่ ณ วันที่
๗ ตุลาคม เวลาเช้า แลให้เจ้าพนักงานผู้ต้องเกณฑ์ทั้งนี้ เร่งเอาสิ่งของ
มาตั้งมาส่งจัดการให้พร้อมตามกำหนดตามเวลา จงทุกพนักงาน ถ้า
พนักงานสงสัยสิ่งไรไม่แจ้ง ให้ไปเฝ้าทูลถามสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงษ์ ให้ข้อแจ้ง อย่าให้ขาดได้
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพินฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย เสด็จ
พระราชดำเนินพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ทรงจุดเทียน พระสงฆ์ ๑๐ รูป
สวดพระพุทธมนต์ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เข้า เสด็จ ฯ ออก
ปฏิบัติพระสงฆ์ฉนั้น เวลาบ่ายจะได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร
กระบวนแห่คเชนทรสนาน เจ้าพนักงานจะได้เดินกระบวนแห่พระยาช้าง,
ม้า ไปรตนน้ำที่เกยตามเคย

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอไทยเทพนจ่ายเล็กให้ชาวพระ
ราชยานหามวอ ๘ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดไ้ตามรับสั่ง
แล้วให้หมายบอกเจ้าพนักงานรับเสด็จให้พร้อมทุกพนักงาน

หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไทย

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชทานเพลิงศพหลวงราชมานู

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลา ๒ ยาม
จะไต่ยกหีบศพหลวงราชมานูไปเข้าเมรุวัดจักรวรรดิราชาวาส ครั้น ณ
วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย จะให้พระราชทานเพลิงนั้น ให้
พระวรพุดิโกไคย, พระอุไทยเทพธรน ให้คำรจนามฐานเผา ๔ คน อย่า
ให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุดิ ๗

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช^(๑) เสด็จวัดพิชัยญาติ
และวัดบุปผาราม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๑ โมง
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชจะเสด็จไปวัดพิชัยญาติ, วัดบุปผาราม มีแจ้ง
มาในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว แต่เรือพระที่นั่งรองยังหาไม่ อนึ่ง ให้
พระวรพุลิโกศัย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเล็กให้นายนิต, นายชิต, บรรจุ
พลพาย ๑๑ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้ว

พระวรพุลิฯ

(๑) สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จทรงลอยพระประทีป

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๖, ๑๗, ๑๘, ตุลาคม
ร.ศ. ๑๑๐ เวลาค่ำ จะให้เสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ทรงฟังพระสงฆ์เทศนาเสร็จแล้ว เสด็จแต่ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ออกพระทวารเทเวศร์รักษา ออกประตูศรีสุนทร, เทวาลิขัย, ประทับณพระที่นั่ง
ราชกิจวินิจฉัย ประทับณเรือพระที่นั่งบัลลังก์หน้าพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย
ทรงลอยพระประทีป เสร็จแล้วกลับทางเดิม ประทับ
ในพระบรมมหาราชวังเหมือนอย่างทุกปีนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม หมาย
บอกเจ้าพนักงานหน้าตามรับเสด็จฯ แลเจ้าพนักงานนั่งกอง, จุกช่อง,
ล้อมวง, ทางบก, ทางเรือ ๘ ตำรวจเรือรวชั้นในตั้งกลาง, เหนือ,
ท้าย, หน้า แล้วให้เจ้าพนักงานเรือพระที่นั่งบัลลังก์ เรือประตุน้ำ, หลัง,
บีฬาทย์, กลองแขก ตำรวจหน้าหลัง, รักษาพระองค์, ทางปราย, บิน
ปลายหอก, มหาดเล็กชาวพระภูษามาลา, ทหารในเกณฑ์หัดแสงปืน
ชาววัง, ชาวที, ชาวพระราชยาน, ทหารปืนอย่างยุโรป, ทหารปืน
เกณฑ์หัดอย่างยุโรป, หามเล่น, ขานกยาง ข้าราชการนำตามรับเสด็จ

ให้พร้อมทุกพนักงานเหมือนอย่างทุกปี ที่ไม่ได้ตามเสด็จนั้นให้เข้ามา
รักษาพระบรมมหาราชวังให้พร้อม แล้วให้เจ้าพนักงานจับหุ่น, จุกช่อง,
ล้อมวง, ทั้งนี้ให้ล้อมรักษาดูแลให้พร้อมอย่าให้เรือเล่น, เรือคู ล่วงลัก
เข้ามาในที่ล้อมวงได้ ถ้าว่ากล่าวห้ามไม่ฟังให้จับคน, เรือ, เอาไปส่งกรม
พระตำรวจท่า ถ้าเห็นคนต่างประเทศ แหก, ฝรั่ง ให้ห้ามไว้ อย่าให้เข้าไป
ได้เป็นอันขาด ถ้าห้ามมิฟัง ให้บอกเจ้าพนักงานกรมท่ากลางที่มาทออยู่
เหนือ, ท้าย, หน้า ถ้าเป็นเรือข่าทุลละองจะเข้าไปรับเรือกระทง ให้มีโคม
มีธงประทับตราผูกกับธงเป็นสำคัญจึงให้เข้าไป ถ้าเรือไม่มีโคม, ไม่มีธง,
ประทับตราผูกกับธงเป็นสำคัญ ให้จับเรือ จับคน เอาไปส่งกรมตำรวจท่า

อนึ่ง ให้พระวรพตุมโกโดย, พระอุไทยเทพธนี เกณฑ์เจ้ากรม
ไพร่หลวงไปนั่งตั้งกองที่แพท่าโรงวิเสทแพละกองจงทุกแพ แลให้จ่าย
เลิกให้ชาวพระราชยานหามพระวอ ๔ ถือกันฉ่อง ๒ รวม ๖ คน แล
พนักงานทั้งนี้ถ้าสงสัยสิ่งใด ให้ทูลตามพระเจ้าห้องยาเธอ พระองค์เจ้า
ไชยันตมงคลก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพตุม

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จคล้องบางลำภู

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแต่พระตำหนักไป
ประทับเรือพระที่นั่งโดยไปตามลำคลองบางลำภู ไปเลี้ยวคลองเล็กข้างวัด
พรหมสุริน ไปออกคลองใหญ่ ไปประทับสะพานฉนวนวัดนามบัญญัติ
แล้วเสด็จกลับทางเดิน หนึ่ง ให้พระวรพุลีโกโศก, พระอุไทยเทพธนา
จารย์เลกให้ฝีพายบรรจเรือให้ครบกระทรงให้พร้อมตามเคย หนึ่งอย่าให้
ขาดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลี ๗

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชพิธีสมณตมาภิเษก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ เดือนตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้พระราช
พิธีมหาสมณตมาภิเษก สถาปนาพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยา
ลงกรณ์ เป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์^(๑)
พระนามมีแจ้งอยู่ในพระสุพรรณบัฏนั้นแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
ปลูกโรงสำหรับตั้งโต๊ะเครื่องบูชา แลโรงพระราชพิธีพราหมณ์ในวัด
นั้นให้ทัน ทรงทอกพระกฐิน หนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทย
เทพธน จ่ายเลิกให้นายค่าน, นายงาน ๔ สนม ตำรวจเวรในทำโรง
เครื่องโต๊ะให้พอ จะจ่ายให้นายละเท่าใดให้ไปเฝ้าทูลตามพระเจ้าน้องยาเธอ
กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช^(๒) ก่อน จึงจ่ายได้ ให้รีบไปเฝ้า ณ วันที่ ๑๒
ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๕ โมง ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ๖

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. บัลลังก์
ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ
วันที่ ๑๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ หม่อมเจ้าบัลลังก์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้าอิศราพงษ์ ไปเข้าปะรำวัดเวศวิศยา หมายจะได้พระราชทานเพลิง
แล ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม เวลาเช้า จะได้ยกหีบศพ..... ในหม่อมเจ้า
จันไปเข้าปะรำวัดอมรินทราราม ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระราช..... ให้พระ
วรพุดิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ้ายเลกให้ขุนวิเวกสงครามตีกลอง
ชนะ ๘ คน ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๘ คน กำหนดวันทั้งนี้อย่าให้ขาด
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุดิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมอัฐิ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใต้เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๖, ๑๗, ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐
เวลาเช้าจะได้เชิญพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ออก
ตั้งเหนือบุษบกทองคำในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระสงฆ์ ๒๐ รูป
รับพระราชทานฉัน แล้วพระสงฆ์สดับปกรณ์วันละ ๑๑๐ รูป เวลาค่ำ
มีพระธรรมเทศนาทั้ง ๒ วัน รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม เวลาเช้า จะ
ได้เชิญพระบรมอัฐิออกตั้งเหนือพระแท่นเศวตฉัตร แลจะได้เชิญพระ
อัฐิออกตั้งเหนือโต๊ะจีน พระสงฆ์ ๓๕ รูปรับพระราชทานฉันในพระ
ที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เสร็จแล้วพระสงฆ์จะได้สดับปกรณ์ในพระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย ๕๐๐ รูป, หอพระนาค ๑๐๐ รูป พระราชวังบวร
๑๐๐ รูป แลมีพระธรรมเทศนาอีกกัณฑ์ ๑ เหมือนอย่างทุกปี

อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกข้าราชการผู้ใหญ่, ผู้น้อย
ฝ่ายทหาร ๖๐ คน, พลเรือน ๘๐ คน, ไปช่วยปฏิบัติพระสงฆ์ให้ทัน
เวลา อนึ่ง ให้พระวรวงศ์วิโกโยธย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ชาว

พระราชยานหามเสด็จ ๑๖ คน, ขุนวิเวกสงครามที่กลอง ๒๐ คน ให้
จ่ายให้ทันกำหนด

อนึ่ง ให้พระวรพุลโกเศศ, พระอุไทยเทพรณ จ่ายเลิกให้ขุน
วิเวกสงคราม ๑๖ คน, ชาวพระราชยาน ๘ คน ให้จ่ายแต่ ณ วันที่
๑๘ ตุลาคม เวลาเช้าให้พร้อม ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพული ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ จมื่นถนัดทาร์กษั

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้ยกหีบ
ศพจมื่นราชถนัดทาร์กษัไปเข้าปะรำวัดบางพลัด ครั้นเวลาบ่าย จะได้พระ
ราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุดิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ ๔
ตำรวจหาฐานเผา ๔ คน ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุดิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง ศพพระยาศรีสุนทร

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า พระยาศรีสุนทร.....พยาบาลอาการ
หาคายไม่ ถึงแก่อนิจกรรม ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่
๑๗ ตุลาคม เวลาเช้า ๕ โมง เจ้าพนักงานจะได้ฉีกศพลงประจุโกศเสร็จ
แล้ว พระสงฆ์สวดอภิธรรมกลางคืน รับพระราชทานฉัน ๓ วัน ๑๖ รูป
เป็นเกณฑ์หลวง ๓ วัน นอกนั้นเป็นของเจ้าภาพนั้น ให้พระวรพณีโกไทย,
พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูतिकล่อง ๑๐ คน ให้จ่ายประจำ
อยู่ ๓ วัน แลให้จ่ายเลิกให้รองงาน ๔ ตำรวจหามชั้นโกศ ๘ คน ให้
เร่งจ่ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

VERNAY KAWAN

พระวรพณี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาเพชรบาล

• • เจ้าเมืองหนองจิก

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า พระยาเพชรบาล เจ้าเมืองหนองจิก บัญมาช้านาน ถึงแก่
กรรม กำหนดวันที่ ๑๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้าจะได้ยกหีบศพ
ไปเข้าปะรำวัดสวนพลูตลาดหลวงนาวาปากคลองบางรัก ครั้นเวลาบ่าย
พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพณีโกโคย, พระอุไทยเทพชน จ้ายเล็ก
ให้ ๔ ตำรวจหาฐานเผา ๔ คน ทั้่น้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพณี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีเข้าพรรษา

ด้วย จมื่นรัตนโกษาปลัดกรม รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศล ถึงกำหนดพระสงฆ์บวชเข้าพรรษาแล้ว จะได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานพระกรฐิน ณ พระอารามหลวงเหมือนอย่างทุกปี ได้เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค สดถมารคเหมือนอย่างทุกปี อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้พื้นพรหมราชบรรจเรือกิ่ง ๑๑ คู่, แขน หน้า ๔, หลัง ๒, รวม ๖ ลำ, ญวน ๔, เสือ ๒, รวม ๖ ลำ อาสาหกเหล่า เรือกลองแขก ๒ ลำ เรือประตุน้ำ ๒, หลัง ๒, รวม ๔ ลำ ให้เร่งจ่ายให้พอลำ

อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม, ศัสคี หมายบอกเจ้าพนักงานทั้งนี้ ไปเตรียมคอยแนะนำตามรับเสด็จฯ จุกช่องรายทางล้อมวงให้พร้อมจงทุกๆ พนักงานให้ทันกำหนดแต่เวลาเช้า ๔ โมง จะได้เสด็จฯ

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดราชประดิษฐที่ ๑, วัดบวรนิเวศที่ ๒, วัดเทพศิรินทราวาสที่ ๓, วัดมหาธาตุที่ ๔ รวม ๔ พระอาราม กระบวนรดน้ำ,

วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดจักรวรรดิราชาวาสที่ ๑,
วัดสัมพันธวงศารามที่ ๒, วัดปฐมคงคาที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม
กระบวนราบ

วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดพระเชตุพนที่ ๑, วัดราช
บูรณะที่ ๒, วัดราชบุปผิที่ ๓, วัดสุทัศน์เทพวรารามที่ ๔, รวม ๔ พระ
อาราม กระบวนราบ

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดอรุณราชวรารามที่ ๑, วัดโมลี
โลกยารามที่ ๒, วัดมกุฏกษัตริยารามที่ ๓, วัดราชสิทธิารามที่ ๔, รวม ๔
พระอาราม กระบวนเรือ

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดมกุฏกษัตริยารามที่ ๑, วัด
โสมนัสวิหารที่ ๒, วัดบรมนิวาสที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดระฆังโฆสิตารามที่ ๑, วัดกัลยา-
ณมิตรที่ ๒, วัดบพิตรพิมุขที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดจันทราารามที่ ๑, วัดนางนอง
ที่ ๒, วัดราชโอรสวรารามที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน อย่าให้
ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพตฺธิ ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกรุณ

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ ทางสถลมารค แต่เกยพระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาทเป็นกระบวนรถม้าพระที่นั่งออกประตูปิมาณไชยศรี, วิเศษไชยศรี
เลี้ยวบ่อมเผด็จอักษร ทรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยวถนนหน้าวัง
สราญรมย์ ไปประทับหน้าวัดราชประดิษฐ์เป็นที่ ๑ เสด็จฯ ประทับใน
พระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จฯ แต่หน้าวัดราชประดิษฐ์
เลี้ยวถนนริมคลองข้ามสะพานข้างโรงสี ทรงไปตามถนนบำรุงเมือง แล้ว
เลี้ยวถนนเฟื่องนคร ทรงไปตามถนนข้างพลับพลา เลี้ยวประทับเกยหน้าวัด
บวรนิเวศวิหารเป็นที่ ๒ เสด็จฯ ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระ
กรุณแล้ว เสด็จฯ แต่เกยหน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงไปตามถนนริมกำแพง
พระนคร ออกประตูสำราญราษฎร์ ข้ามสะพานตรงไปตามถนนเลี้ยว
ประทับเกยหน้าวัดเทพศิรินทราวาสเป็นที่ ๓ เสด็จฯ เข้าไปประทับในพระ
อุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จฯ แต่หน้าวัดเทพศิรินทราวาสไป
ตามถนนริมคลองผดุง เลี้ยวขึ้นมาตามถนนเจริญกรุง ทรงมาเลี้ยวบ่อม
มณีปราการ ทรงไปเลี้ยวมุมกำแพงพระราชวัง ทรงไปประทับหน้าวัดมหา

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต

สาขาวัดเจริญสมณกิจ

ธาตุเป็นที่ ๔ เสด็จ ฯ แต่เกยหน้าวัดมหาธาตุกลับพระบรมมหาราชวัง
ตามทางเดิม แล ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔
โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทางสถลมารค ทรงประทับ
พระราชยานพระที่นั่งลงยาราชาวดี เป็นกระบวนราบ แต่เกยหน้าพระ
ที่นั่งจักรีมหาปราสาทออกประตูพิมานไชยศรี, วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ้อม
เผด็จक्षกร ตรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยวถนนเจริญกรุง ตรง
ไปเลี้ยวถนนริมกำแพงพระนคร ตรงไปเลี้ยวออกประตูยอก ข้ามสะพาน
หัน ตรงไปถนนสำเพ็ง ตรงไปประทับเกยหน้าวัดจักรวรรดิราชาวาสเป็น
ที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จฯแต่
หน้าวัดจักรวรรดิราชาวาส ตรงไปตามถนนสำเพ็ง ไปเลี้ยวประทับเกยหน้า
วัดสัมพันธวงศารามเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทาน
พระกรุณแล้ว เสด็จฯแต่เกยหน้าวัดสัมพันธวงศารามลงไปตามถนนตรง
ไปข้ามสะพาน เลี้ยวประทับเกยหน้าวัดบhumกุงคาเป็นที่ ๓ เสด็จประทับ
ในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จฯแต่เกยหน้าวัดบhumกุงคา
กลับพระบรมมหาราชวังทางเดิม แล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐
เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ฯ แต่เกยพระที่นั่ง
จักรีมหาปราสาท เป็นพระกระบวนพระราชยาน ออกประตูพิมานไชย
ศรี, วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ้อมเผด็จक्षกร ตรงไปตามถนนท้องสนามไชย
ไปประทับเกยหน้าวัดพระเชตุพนเป็นที่ ๑ เสด็จฯ ประทับในพระอุโบสถ
พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จฯ แต่เกยหน้าวัดพระเชตุพนตรงไปตาม
ถนน เลี้ยวข้างวังกรมหมื่นนฤบาลมุขมาตย์ ข้ามสะพานข้างตรงไปตามถนน
ข้างกำแพงพระนคร ไปประทับเกยหน้าวัดราชบูรณะเป็นที่ ๒ แล้วเสด็จ

ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุเงิน แล้วเสด็จฯแต่เกยหน้าวัดราช
บูรณะ กลับมาทางเดิม เลี้ยวถนนเฟื่องนคร ตรงมาตามถนน ข้ามสะพาน
ช้าง ตรงไปเลี้ยวประทับเกยหน้าวัดราชบพิธเป็นที่ ๓ แล้วเสด็จประทับใน
พระอุโบสถ พระราชทานพระกรุเงินแล้วเสด็จฯแต่เกยวัดราชบพิธมาทางถนน
เฟื่องนคร เลี้ยวถนนบำรุงเมือง ไปประทับเกยหน้าวัดสุทัศน์เทพวราราม
เป็นที่ ๔ เสด็จฯ ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุเงินแล้ว เสด็จฯ
แต่เกยวัดสุทัศน์เทพวราราม ตรงมาตามถนนบำรุงเมือง เลี้ยวถนนท้อง
สนามไชย เลี้ยวบ่อมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงเข้าประตูพิเศษ ไชยศรี, พیمان ไชยศรี
ประทับเกยพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ประทับในพระบรมมหาราชวัง

หนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ชาวพระ
ราชยานหามเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ, เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ, เจ้าฟ้าจักร
พงษ์ภูวนาถ ๒ ผลัก ๑๖ คน, พระวอผูกแปด ๒ วอ ๒ ผลัก ๗๒ คน
พระวอผูกสี่ ๔ วอ ๒ ผลัก ๓๒ คน, รวม ๖๔ คน, ถือกันฉ่อง ๖ คน
รวม ๘๖ คน ทิ้งนให้จ่ายแก่ ณ วันที่ ๒๓, ๒๕ ตุลาคม ให้ทันกำหนด
หนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกกระบวนหน้าคามรับเสด็จ ตั้ง
กองจุกช่องล้อมวงรายทางรับเสด็จให้พร้อมทุกพนักงาน ทุกพระอาราม
ตามเคย และพนักงานนอกนแจ้งอยู่ในหมายศุภรตนั้นแล้ว ทิ้งนถ้าสงสัย
สิ่งใดข้อใด ให้ทูลถามพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทน
เสนาบดีกระทรวงวังก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่องการเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐินณพระอารามหลวง

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนกระทรวง
วัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่ง
ว่า ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศล ถึงกำหนดพระสงฆ์ปวารณา
พรรษาแล้ว จะเสด็จสถลมารค ทรงพระราชทานพระกฐิน ณ พระอาราม
หลวง ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐินณวัดพระเชตุพน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จไปพระราชทานพระกฐินวัดพระเชตุพน โดยบำเพ็ญพระราชกุศล
สดับปกรณ์พระอัฐิกรมสมเด็จพระปรมานุชิต อย่างทุกปี หนึ่ง ให้
พระวรพุมิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ชาวพระราชยานหาม
เสลี่ยงพระอัฐิ ๔ คน อย่าให้ขาดไต่ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายกวร

พระวรพุมิโก

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงปิดทองพระชินศรี

ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปปฏิมากรพระชินศรี
ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กำหนดจะได้ปิดทองพระชินศรี
วันที่ ๓๐ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๔ โมง จะได้เสด็จเป็นกระบวน
รถ, ม้า, ไปรเวท แต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูพินิตไชยศรี,
วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ่อมหัดที่เขื่อนเพชร, เสด็จจักษกร เลี้ยวไปตามถนนท้อง
สนามไชย เลี้ยวถนนบำรุงเมือง ทรงไปเลี้ยวถนนเฟื่องนคร ไปเลี้ยว
ประทับหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จเข้าประทับในพระอุโบสถ
ถึงพระฤกษ์ พระสงฆ์จะได้ถวายขันโต เป็นพระฤกษ์จะได้ทรงปิดทอง
พระชินศรี เสร็จแล้วเสด็จกลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหาราชวัง
นั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม, สัสดี, หมายบอกกระบวนแห่, นำ, ตาม, รับ
เสด็จไปคอยรับวัดให้พร้อมทุกพนักงาน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพณีโกโลย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกรุณ

ณ วัดอรุณราชวราราม .

วัดโมลีโลก และวัดราชสิทธิ

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประจักษ์สุพรรณ, เทวภิรมย์
ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย แล้วเสด็จทรงเรือพระที่นั่ง แต่ทำราช
วริษฐานเป็นกระบวนทางชลมารค ล่องลงไปตามลำน้ำ ไปประทับสะพาน
ฉนวนหน้าวัดอรุณราชวรารามเป็นที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระ
ราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่ฉนวนหน้าวัดอรุณ ตรงไปเลี้ยวเข้าคลอง
บางกอกใหญ่ ไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดโมลีโลกเป็นที่ ๒
เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่ฉนวน
วัดโมลีโลก ตรงไปประทับสะพานฉนวนวัดหงส์รัตนารามเป็นที่ ๓ เสด็จ
ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่ฉนวนวัดหงส์
ไปตามลำน้ำ เลี้ยวคลองวัดราชสิทธิาราม ประทับสะพานฉนวนวัดราชสิทธิ
ารามเป็นที่ ๔ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จ
แต่สะพานฉนวนวัดราชสิทธิาราม กลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหา-

ราชวัง แลวันที่ ๒๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแต่หน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูศรีสุนทร, เทวภิรมย์ ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย เสด็จประทับเรือพระที่นั่ง เสด็จโดยทางชลมารคตั้งเป็นกระบวนแต่ทำราชวรดิษฐ์ไปตามลำน้ำ ตรงไปเลี้ยวเข้าคลองผดุงกรุงเกษม ไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดมกุฏกษัตริย์ ไปประทับสะพานฉนวนวัดโสมนัสวิหารเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดโสมนัส ไปตามลำคลอง เลี้ยว ๔ แยก ล่องลงไปประทับสะพานฉนวนวัดบรมนิวาสเป็นที่ ๓ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดบรมนิวาสตรงมาตามลำคลอง เลี้ยวออกคลองบางลำภู เลี้ยวล่องลงไปตามลำน้ำ ประทับทำราชวรดิษฐ์ ประทับในพระบรมมหาราชวังทางเดิม แลวันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูศรีสุนทร, เทวภิรมย์ เลี้ยวประทับเกยพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ทรงเรือพระที่นั่งทางชลมารค แต่ทำราชวรดิษฐ์ข้ามไปประทับสะพานฉนวนวัดระฆังโฆสิตารามเป็นที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดระฆังล่องลงไปตามลำน้ำ ประทับสะพานฉนวนวัดกัลยาณมิตรเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดกัลยาณมิตร ข้ามล่องไปเข้าคลองโอบีอ่างไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดบพิตรพิมุขเป็นที่ ๓ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรุณแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดบพิตรพิมุขกลับออกมาตามคลองโอบีอ่าง เลี้ยวขึ้นมาตามลำน้ำ

ประทับทำราชวรศิษย์ เสด็จประทับในพระบรมมหาราชวัง แลวันที่ ๒๘
 ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออก
 ประตุศรีสุนทร, เทวภิรมย์ เลี้ยวประทับเกยหน้าพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย
 เสด็จประทับเรือพระที่นั่งโดยทางชลมารค ข้ามไปเข้าคลองบางกอกใหญ่
 ไปตามลำคลองบางกอกใหญ่ ประทับสะพานฉนวนวัดจันทราภิรมย์เป็นที่ ๑
 เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรฐินแล้ว เสด็จแต่สะพาน
 ฉนวนวัดจันทราภิรมย์ไปประทับสะพานฉนวนวัดนางนองเป็นที่ ๒ เสด็จ
 ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวน
 วัดนางนองไปประทับสะพานฉนวนวัดราชโอรสภิรมย์เป็นที่ ๓ เสด็จ
 ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกรฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวน
 วัดราชโอรสกลับทางเดิม ประทับทำราชวรศิษย์ เสด็จประทับในพระบรม
 มหาราชวังนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายถึงบอกกระบวนให้นำตามหลัง
 เสด็จในพระบรมมหาราชวังที่วัดให้พร้อม แล้วให้หมายบอกเจ้าพนักงาน
 จุกช่องล้อมวงตั้งกองรายทางให้พร้อมตามเคยทุกพระอาราม อนึ่ง ให้
 พระวรพฒินโกโดย, พระอุไทยเทพธน, พลรายจ่ายเล็กให้นายนิค, นายชิต
 บรรจุเรือพระที่นั่งทรง ๕ ลำ, พระที่นั่งรอง ๕ ลำ, กราบทหารแซง ๔ ลำ
 เรือพ่วงเร็ว ๒ ลำ เรือเครื่องสมเด็จเจ้าลูกเธอ ๒ ลำ, พระเจ้าลูกเธอ
 เจ้าฟ้ายุคล(๑) ๑ ลำ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าอภาภการเกียรติวงศ์(๒) ๑ ลำ
 พระที่นั่ง กรมพระจักรพรรดิพงศ์ ๑ ลำ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช ๑ ลำ
 รวมเป็น ๒ ลำ, พระที่นั่งพระเจ้าราชวงศ์เธอ ๑๐ ลำๆ ละ ๔ คน, พระที่นั่ง

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

พระเจ้านั่งงยาเธอ ๑๐ ลำ ๆ ละ ๔ คน พระที่นั่งกรมหลวงเทเวศวงศ์วโร-
ปการ^(๑) ๑ ลำ, กราบพระยาวิสูตรษากรกิจู ๑ ลำ, จ่ายเล็กให้อาสา ๖ เหล่า
๒, จ่ายเล็กให้ประตูหน้า ๒, ประตูหลัง ๒, รวม ๔, พันพรหมราชบรรจุพล
พายให้พอดตามเคย ให้พร้อมตามเคย แล้วให้จ่ายเล็กให้ชาวพระราชยาน
หามพระวอผูกแปด ๒, ผูกสี่ ๔, ๓๒ คน รั้ววิกส่งทำทั้ง ๔ วัน ให้จ่ายให้
ทันกำหนด ทั้งน้อยยาได้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายเหตุ มีตัวรับราชการทหาร ๓๕๐ คน, มีฝัพายเกณฑ์ยก ๕๐ คน
รวม ๔๐๐ คน, ยังขาด ๑๙๓ รวม ๕๙๓

หมายเหตุ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพลโกไคย

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช
เสด็จทอดกฐิน วัดพิชัยญาติ วัดประยูรวงศ์
และวัดบุปผาราม

ด้วย พระศุภรัตภชาญาณกิจ จัปพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ จะเสด็จไป
ทอดพระกฐิน วันที่ ๓๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดพิชัยญาติที่ ๑ วัดอนงคาร
ามที่ ๒, วัดประยูรวงศ์ที่ ๓, วัดบุปผารามที่ ๔, ๔ พระอาราม พระ
ราชทาน สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช นั้น ให้
พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพนน จ่ายเลิกให้ นายนิค, นายชิต บรรจุ
เรือพระที่นั่งแก่งทอง ๑, พันพรหมราชบรรจุเรือต่ง ๒, อาสา ๖ เหล่า
บรรจุเรือกลอง ๑, ๔ ลำ ให้เร่งจ่ายให้พอแล้ว อย่าให้ขาดไ้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับแรมวัดมกุฏกษัตริยาราม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๑ โมง สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะได้เสด็จแต่่วัดบวรนิเวศ ทรง
ประทับเรือพระที่นั่งแก้วที่หน้าสะพานฉนวนหน้าวัดไปตามลำคลอง เลี้ยว
คลองมหานาค ตรงไปเลี้ยว๔ แยกเข้าคลองผดุงกรุงเกษม ตรงไปประพาส
สะพานวัดมกุฏกษัตริย์ และทรงประทับแรมที่พระอารามนั้น ๒ คืน ครั้น
รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๕ โมง จะได้เสด็จกลับ
ตามทางเดิม ประทับสะพานฉนวนหน้าวัดบวรนิเวศ เสด็จขึ้นประทับใน
พระอารามวัดบวรนิเวศนั้น ให้พระวรพฒธิโกไทย, พระอุไทยเทพธน
จ่ายเลิกให้กรมฝีพาย ๑๕ คน บรรจุเรือพระที่นั่งให้ทันกำหนด อย่าให้
ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

VERNAYRUK

พระวรพฒธิ ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน

ณ วัดระฆังโฆสิตาราม • •

วัดกัลยาณมิตร และวัดบพิตรพิมุข

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ๆ สั่งว่า ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง จะได้
เสด็จ ๆ ทางชลมารค ไปพระราชทานพระกฐินวัดระฆังโฆสิตารามที่ ๑,
วัดกัลยาณมิตรที่ ๒, วัดบพิตรพิมุขที่ ๓ รวม ๓ พระอารามนี้ มีแจ้งมาใน
หมายครั้งก่อนนั้นแล้ว อนึ่ง ให้พระวรพณีโกศัย, พระอุไทยเทพพรหม จ้าย
เลิกให้พันพรหมราชบรรจุนเรือกระบี่ให้พอ ๆ คู่ อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพณี ๆ

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชทานพระกฐินแด่ พระเจ้าลูกเธอ

พระเจ้าน้องนางเธอ และเจ้าจอมมารดา

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาทรงพระราชทานพระกฐินแด่
พระเจ้าลูกเธอ, พระเจ้าน้องนางเธอ, เจ้าจอมมารดา

กำหนด พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าวรลักษณาวดี ทรงทอดวัดมหารณ-
พาราม วันที่ ๑ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าจุฑารัตนาภิรมย์ ทรงทอดวัด
เครือวัลย์ วันที่ ๒ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด เจ้าจอมมารดาชุ่ม ทอดวัดชีโนรสาราม วันที่ ๓ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าไชยควง ทรงทอดวัดสังเวช
วิศยาราม วันที่ ๔ พฤศจิกายน เข้า

เวลา ๑ โมงทั้ง ๔ พระอาราม

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเล็กให้
พระยามหามนต์วี

นายนิท, นายชิต พายเรือ

ณ วันที่ ๒,๓ พฤศจิกายน

เอกชัย ๑

ศรีประกอบ ๑

กราบมานทองแข ๑

สำปั้นแดงข้าหลวง ๑

แหวก ๖ แจว ๑

รวมเป็น ๕ ลำ

ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน

ศรีเขียน ๑

กราบมานทองแข ๑

สำปั้นแก่งข้าหลวง ๑

แหวก ๖ แจว ๑

รวมเป็น ๔ ลำ

ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด แล้วให้จ่ายเลิกให้อาสา ๖ เหล่าพายเรือให้พอ
ทั้ง ๓ วัน แล้วให้จ่ายเลิกให้สนมพลเรือนหามวอ ณ เดือนพฤศจิกายน
วันที่ ๓, สี่คน วันที่ ๔, สี่คน ชาวพระราชยานหามพระวอ วันที่
๑, ๒, ๓, พฤศจิกายน วันละ ๔ คน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้ว

พระวรพุมิโกโดย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคารพระเจ้าลูกเธอ
พระองค์เจ้าบ้นทรวรรณโรภาส

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคาร
พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าบ้นทรวรรณโรภาส ที่วัดราชบพิธ เสร็จแล้ว
แต่โรงละครค่อนยังหาได้รื้อไม่นั้น ให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
เทพน จ้ายเลข ๒๐ คน ให้หลวงจงใจหาญ ขุนบัญชาพล ไปรื้อ
โรงละครค่อน ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ถึงที่ ๑ เมษายน ให้ทันกำหนด
หนึ่ง ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ เสด็จในการถือน้ำในพระ
อุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามนั้น เลกห้ามเสด็จหาพอลาไม่นั้น ให้
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเทพน จ้ายเลข ๑๐ คน ให้ชาวพระราชยานห้าม
เสด็จงา ๒ เสด็จงา ๘ ถือกั้นห้อง ๒ รวมเป็น ๑๐ คน ให้พร้อมตามเคย
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรวงศ์เธอ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นายร้อยตรี นายแย้ม

ด้วย พระยานำเรอกำตัญญู รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า นายร้อยตรี นายแย้ม ป่วยถึงแก่กรรม
กำหนด ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้าจะได้ยกหีบศพไปเข้าปะรำ
วัดมกุฏกษัตริย์ เวลาบ่าย พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุดิ-
โกโดย พระอุไทยเทพนัน จ่ายเลิกให้ ๕ ตำรวจ ห้ามเผา ๔ คน ตาม
รับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุดิ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จประพาสทางทะเล

ด้วย พระยำนำเรอก๊กก็ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐ เวลา
เช้ารุ่งจริง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯแต่โดยพระที่นั่ง
จักรีมหาปราสาท ออกประพาสศรีสุนทร เขวาภิรมย์ ประพาส ณ ที่นั่งราช
กิจวินิจฉัย แล้วเสด็จฯ ประพาสเรือพระที่นั่งกลไฟแต่ทำราชวรทิศรู้ลงไป
ตามลำน้ำ ไปประพาสทางทะเล เสร็จแล้วเสด็จกลับตามทางเดิม

อนึ่ง ให้พระวรพณีโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ชาว
พระราชยานหามพระวอ ๔ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อนึ่ง ให้มหาดไทย,
กลาโหม หมายบอกเจ้าพนักงานเห็นำตามรับเสด็จฯ ในพระบรมมหา-
ราชวังให้พร้อมตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพณีโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง เจ้าจอมประสูติพระเจ้าลูกเธอ เกษมที่เล็กตักน้ำ

ด้วย พระยบบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า เจ้าจอมมารดาข้างในประสูติพระเจ้าลูกเธอ
ในพระบรมมหาราชวัง แต่น้ำสำหรับหามิมี

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย พระอุไทยเทพชน จ่าเลข ๖ คน
ให้กรมล้อมพระบรมมหาราชวังให้จ่ายแต่ ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐
เวลาเช้าเสมอไป กว่าจะสมโภชเดือนตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์เลิกตักน้ำให้ละคอนกินในวันขึ้นปีใหม่

ด้วย พระยารำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีละคอนพระยาเทเวศรวัดทองหล่อ ๑ ในการ
ปีใหม่นั้น น้ำจืดที่ละคอนมาเล่นจะกินหามิฉะนั้น ให้พระวรพฒิโกไคย,
พระอุไทยเทพธรน จ่ายเลิกให้ล้อมวัง ๕ คน ไปตักน้ำให้ละคอนกิน เล่น
ในการปีใหม่ที่ลานหน้าพระที่นั่งสุทิตมหาปราสาท ให้จ่ายแต่ ณ วันที่
๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ ให้จ่ายวันเดียวตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพฒิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเลื่อนกำหนดประพาสทางทะเล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารก ประพาสทะเลฝั่งตะวันออกนั้น มีแจ้งมาในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว บัดนี้โปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนไป ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาย่ำรุ่งเป็นแน่แท้ ให้หมายบอกข้าทูลละอองธุลีพระบาทที่ โดยเสด็จพระราชดำเนินให้พร้อมด้วยกัน คือพระวรพณีโกไทย, พระอุไทยเทพธิดา หวังนุ้ยให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

VERNAYRIT

พระวรพณีโกไทย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระภานุโกศล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่ากำหนด วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้ยกหีบศพพระภานุโกศลเถร แต่กุฎีเข้าโรงที่มวัดทองธรรมชาติ ครั้นรุ่งขึ้น วันที่ ๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไสย, พระอุไทยเทพธน จ้างเลิกให้รองงาน ๔ ตำรวจ ไปยกฐานเผา ๔ คน ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไสย

๐๓๒๓๖๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง จำเลยหรือโรงละคอนเพิ่มเติม

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า หมายฉบับเดิมให้หลวงจงใจหาญ, ขุน
บัญญัติ รับเลิกต่อพระวรวงศ์วิโกไทย, พระอุไทยเทพธน รับเลิกค้ำ
ละ ๑๐ คน ๒ วัน บัดนี้เดิมให้อีกวัน ๑ รวมเป็น ๓ วัน ให้เร่งรื้อให้แล้ว
ใน ๓ วันนั้น ให้ทันกำหนด อนึ่ง ให้พระวรวงศ์วิโกไทย, พระอุไทยเทพธน
จ่ายเลิกให้รื้อโรงละคอนอีกวัน ๑ รวมเป็น ๓ วัน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรวงศ์วิโก

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริณูผลพูลสวัสดิ์

• • • สิ้นพระชนม์

ด้วย พระยารำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริณูผลพูล
สวัสดิ์ ประชวร หมอประกอบพระโอสถหาคลายไม่ ครั้นวันที่ ๒ เมษายน
ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า ๑ โมงเศษ สิ้นพระชนม์ ครั้นเวลาบ่าย เจ้าพนักงาน
เชิญพระศพประจุโกศเสร็จแล้ว เชิญไว้ที่ห้องพระโรง พระสงฆ์ ๑๖
รูปจะได้อวดพระอภิธรรมเวลากลางวัน, กลางคืน รับพระราชทานฉันทน์
เข้า, เพล วันละ ๑๖ รูป แต่ ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เสมอทุก
วันไป กว่าจะพระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพณีโกไทย, พระอุไทย
เทพธนี จ่ายเลิกให้หลังพิชณูเสนีที่กลองชนะ ๒๐ คน จ่าย ณ วันที่
๒, ๓, ๔, เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ แล้วให้จ่ายเลิกให้เจ้าภาพเดือนละ ๒๐ คน
ประจำอยู่เสมอไป กว่าจะพระราชทานเพลิง แล้วให้จ่ายให้ ๔ ตำรวจยก
ชันแวนฟ้า ๑๖ คน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒ เมษายน ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพณี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จทรงน้ำพระศพ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ
กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ .

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย
๔ โมงจะได้เสด็จฯ พระราชดำเนินเป็นขบวนรด, ม้า, แแต่อัมจันทร์พระที่
นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประคองขบวนไชยศรี, วิเศษไชยศรี, ไปเลี้ยวบ่อม
ขันท์เขื่อนเพชร, เผด็จชัยกร เลี้ยวตรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยว
ถนนบำรุงเมือง ตรงไปเลี้ยวข้างห้างแบกแมน ตรงไปประทับวังพระเจ้าราช
วรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ ทรงทรงน้ำพระศพเสร็จแล้วเสด็จฯ
กลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหาราชวัง หนึ่ง ให้พระวรพณีโกไทย,
พระอุไทยเทพธน ง่ายเล็กให้กรมราชยานหามพระวอ ๔ คน, ถือกัน
ฉ่อง ๑ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด หนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมาย
บอกกระบวนแห่, นำตาม รับเสด็จฯ ให้พร้อมทุกพนักงาน ให้ไป
คอยรับที่วังพระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ ให้ทันเวลา
อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพณี ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดการเสด็จประพาสทะเลฝั่งตะวันออก

ด้วย พระยำนำเรือภักดี รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ พระบาทสม
เด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จทางชลมารค ไปประพาสทะเลฝั่งตะวันออกนั้น
มีแจ้งในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว แต่เวลาที่เสด็จนั้นยังคงคาดเคลื่อนอยู่
บัดนี้โปรดเกล้าฯ ทรงเสด็จ วันที่ ๕ เมษายน เวลาบ่ายโมง ๑ ให้เจ้าพนักงาน
กำหนดเวลาตามหมายฉบับนี้เป็นแน่แท้ ให้หมายบอกข้าทูลละออง
ที่โดยเสด็จให้ทราบทั่วกัน คือ พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ
ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชพิธีสงกรานต์และก่อบระเจ็ดยี่ทวายบรรดาศักดิ์

ด้วย พระยอำเภอก๊กก็ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้
เสด็จฯ ออกไปประทับ ณ พระราชวังเกาะสีชัง เกี้ยวเนื่องอยู่ในพระ
ราชพิธีสงกรานต์ ทรงพระราชศรัทธาแม่พระราชกุศลให้ข้าทูลละอองที่
ตามเสด็จพระราชดำเนิน ก่อบระเจ็ดยี่ทวายบรรดาศักดิ์ และจะได้ก่อบระทวาย
หลวงด้วยเหมือนที่ในกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาบ่าย พระสงฆ์หัวเมือง ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ที่เกาะสีชัง ครั้น
รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๑ เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์ ๑๐ รูป จะได้รับพระ
ราชทานฉันฉลองพระเจดีย์ทวาย เวลาบ่าย พระสงฆ์ซึ่งออกไปแต่กรุงเทพฯ
เจริญพระพุทธมนต์ สรงน้ำ ๓๐ รูป ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๒ เมษายน
เวลาเช้า พระสงฆ์ ๓๐ รูป รับพระราชทานฉันเช้า แลรับพระราชทาน
ไตรแพร พัดขนนก แล้วสรงน้ำในทะเล แล้วรับพระราชทานฉันเพลข้าว
แช่ บ่ายพระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์มูรธาภิเษก รุ่งขึ้น ณ วันที่
๑๓ เมษายน พระฤกษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้เสด็จฯ พระ
ราชดำเนินสู่ที่ทรงเครื่องพระมูรธาภิเษกสนาน แล้วจะได้สดับปกรณ์
พระบรมมหาราชวังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แลกรมสมเด็จพระ
เทพศิรินทราวมาตย์ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ แลสมเด็จพระเจ้า

ลูกเรือเจ้าฟ้า ผ้าคู่ผ้าสบง ๓๐ รูป เป็นเสริ์จการพระราชกุศลแต่เท่านี้
นั้น ให้มหาดไทย,กลาโหม,สัสดี หมายถึงข้าทูลละอองธุลีพระบาทที่ตาม
เสด็จพระราชดำเนินเกาะสีชัง ก่อพระเจดีย์ทราย ให้ทำราชวัติฉัตรธงให้
ประณีตบรรจงงามดี ประดับพระเจดีย์ทราย ให้พร้อม ทั้งนี้ให้ก่พระเจดีย์
ทราย ณ วันที่ ๙ - ๑๐ เมษายนให้พร้อม ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง
แลเจ้าพนักงานซึ่งส่งมาทางนี้ ให้ไปคอยลงเรือกลไฟแต่วันที่ ๘ เมษายน
ว.ศ. ๑๑๑

หมายมา ณ วันที่ ๕ เมษายน ว.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพดี ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หญิงรติ

ในกรมพระรามอิศเรศ • •

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลายาม ๑ จะได้ชักศพหม่อมเจ้าหญิงรติในกรมพระรามอิศเรศ แต่
บ้านหน้าวัดบูรณศิริ ไปเข้าเมรุวัดสระเกศ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗
เมษายน ๑๑๑ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุดิ
โกไคย, พระอุไทยเทพรณ จ่ายเล็กให้ขุนรามเกียรติ์กลองชนะ ๖ คน,
๔ ตำรวจหาญฐานเฝ้า ๔ คน, สนมตำรวจหาญรตประเทียบ ๑๖ คน
ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรติ

พระวรพุดิ ๙

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดพระราชพิธีสงฆ์ ธาภิเชก

ด้วย พระยาบิเรกภักดี รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า พระยาโหราธิบดี หลวงโลกทีป, ชุนเทพ-พยากรณ์ โหรมีชื่อพร้อมกันคำนวณพระฤกษ์เผด็จศึกพระมหาสงครามต์ ทูลเกล้า ๆ ถวาย กำหนด ณ วันที่ ๑๑, ๑๒, ๑๓. เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เป็นวันมหาสงครามต์ ณ วันที่ ๙, ๑๐, ๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ไทย ๔ รูป พระสงฆ์มอญ ๔ รูปจะได้เจริญพระปริตรเสกเครื่องพระมูรธาภิเชกสนานบนพระที่นั่งสุทิวาภิรมย์ทั้ง ๓ วัน ณ วันที่ ๑๒ จะได้ส่งเครื่องพระมูรธาภิเชกออกไป ณ เกาะสี่ซ้ง แล ณ วันที่ ๑๐ เมษายน เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ถลองพระเจดีย์ทรายที่วัดเทพศิรินทราวาส ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๑ เมษายน เวลาเช้า จะได้โปรดเกล้า ๆ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ ณ กรุงเทพฯ เสด็จไปปฏิบัติพระสงฆ์ฉัน เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ถลองพระชนมพรรษาในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยแลจะได้เจริญพระพุทธมนต์ที่เกาะสี่ซ้ง ๓๐ รูป ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๒ เมษายน เวลาเพล พระสงฆ์ฉันข้าวแช่แล้ว จะได้โปรดเกล้า ๆ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ที่กรุงเทพฯ ถวายไตรพระสงฆ์ สรงน้ำพุที่หน้าโรงกระษาปณ์สิทธิการ ครั้นเวลาบ่าย พระสงฆ์ ๔๒ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ถลองพระเจดีย์ทรายในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ครั้น ณ วันที่ ๑๓

เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉันข้าวเช้า ๕๐ รูปแล้วจะได้
สดับปกรณ์พระบรมอัฐิ, พระอัฐิ ครั้นเวลา ๔ ทุ่ม กับ ๓๑ นาที ๔๘วินาที
พระฤกษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเข้าสู่ที่ สรงทรงเครื่องพระ
มูรธาภิเษกसनานที่เกาะสีชังนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม ในพระบรมมหา
ราชวัง, พระราชวังบวร, เกณฑ์ก่อบระเจดีย์ทลายหลวง, บรรดาศักดิ์,
บริวาร, ที่วัดเทพศิรินทร์ไปปักกลดากให้ข้าทูลละอองผู้ใหญ่, ผู้น้อย, แลข้า
เจ้าต่างกรม, ยังไม่ได้ตั้งกรม, ฝ่ายหน้า, ฝ่ายใน, จงทุกหมู่, ทุกกรม, ให้ทูล
บรรดาที่ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด แล้วให้ทำราชวัติฉัตรธงให้งามคี่
สำหรับล้อมพระเจดีย์ทรายจงทุกคน ให้ไปก่อนวันที่ ๙, ๑๐ เมษายน
ทั้ง ๒ วัน ซึ่งจะฉลองตามศักราช แล้วให้เกณฑ์แห่พระเจดีย์ทรายเคียงยก
วันที่ ๑๔ เมษายน เช้า เป็นจำนวน

ธรมังกร นุ่งกางเกง ใส่เสื้อเสนาภูกุญ หมวกหนึ่ง หน้า ๓๐ หลัง
๒๐ รวม ๕๐

ขุนหมื่นคู่แห่เทพีท้าว นุ่งสมบักลาย, เสื้อครุย ลอมพอกขาว, หน้า
๓๐ หลัง ๒๐ รวม ๕๐

กลองชนะ ๒๐, จ่าปี ๑ จ่ากลอง ๑ รวม ๒, รวม ๒๒ คน นุ่งกางเกง
ใส่เสื้อ, มัสรูแคง รวม ๒๒

แตรงอน ๖ แตรงฝรั่ง ๔ รวม ๑๐ สังข์ ๑ นุ่งกางเกง ใส่เสื้อ หมวก
คลุม มัสรูแคง รวม ๑๑ รวม ๑๓๓ คน

ทั้งนี้ให้รับเลิกต่อพระวรวุฒิโกไทย, พระอุไทยเทพธน ไปเตรียม
แห่ที่หน้าพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันที่ ๑๓ เมษายน เวลาเช้า หนึ่ง
ให้พระวรวุฒิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุนรามเพียง ๔๐ คน

ชาวพระราชยานหามเสลียง ๑๖ คน นาฬิกา ๔ คน ให้จ่ายให้วันที่ ๑๓
เมษายนเช้า แล้วให้จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูตีกลองชนะ ๒๐ คน ๔
ตำรวถือธง ๕๐ คน ราชยานหามพระพุทธรูป ๔ คน ล้อมวังตักน้ำ ๔
คน ให้จ่ายให้กระบวนแห่ให้พอ วันที่ ๑๑ เมษายน

อนึ่ง ทรงพระรชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายพระบรม
อัฐิพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ แลพระอัฐิกรมพระราชวังบวร ออก
ตั้งสัปดาห์ปรณในพระที่นั่งอิศราวินิจฉัย วันที่ ๑๓ เมษายน เวลาเช้า
นั้น ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูตีก
ลองชนะ ๑๖ คน ให้ราชยานหามเสลียง ๘ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อย่า
ให้ขาดได้ตำรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หนู และหลวงราชพงษ์

ด้วย พระยาบำเรอก๊กก็ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาเช้า จะได้ยกหีบศพหม่อมเจ้าหนูในกรมหมื่นเสพสุนทร แลศพ
หลวงราชพงษ์ ไปเข้าเมรุวัดสระเกศ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิง
หนึ่ง ให้พระวรพฒิโกศัย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้รองงาน ๔
ตำรวจหามวอ ๑๖ คน, ฐานเผา ๘ คน ขุนวิเวกสงครามตีกลองชนะ
๖ คน ทงน้อย่าให้ขาดไ้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

VERNAY KAVAN

พระวรพฒิฯ

๖๒ หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ท่านจาด พี่สาวเจ้าพระยา

รัตนบดินทร์

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ.
๑๑๑ เวลาเช้า จะไต่ยกหีบศพท่านจาด พี่สาวเจ้าพระยารัตนบดินทร์
ที่สมุหนายก แต่บ้านไปเข้าเมรุที่วัดกัลยาณมิตร ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระ
ราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ แจกเลิกให้
รองงาน ๔ ตำรวจ ยกฐานเผา ๔ คน, ชาวพระคลังวิเศษหามวอ ๑๖
คนให้ทันกำหนด ทั้งนอ้าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้ว

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดพระราชทานและเปลี่ยนที่รับเบี้ยหวัด

ด้วย พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรจรสวรรค์ ว่าการแทนรอง
เสนาบดีกระทรวง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า เดิมทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
เบี้ยหวัดแก่ข้าทูลละอองฯ ผู้ใหญ่ ผู้น้อย กรมต่าง ๆ เสมอทุกปีมา แล
โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน กระทรวงพระคลังมหาสมบัติพระราชทาน
เบี้ยหวัดที่หอรัษฎากรพิพัฒน์นั้น บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ยกมารวมรับในกระทรวงวัง ตั้งแต่จำนวน ร.ศ. ๑๑๑ นี้ต่อไป นั้นให้
มหาดไทย, สัสดี, หมายบอก, เจ้ากรม, ปลัดกรม, สมุหบัญชี กรม
ต่าง ๆ ในพระบรมมหาราชวัง พระราชวังบวร ทำบัญชีเบี้ยหวัดมาขึ้น
ยังเจ้าพนักงานบัญชีกระทรวงวังให้เสร็จแต่ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ร.ศ.
๑๑๑ ให้พร้อมจงทุกหมู่ทุกกรมตามกรมที่แจ้งต่อไปนี้

ในพระบรมมหาราชวัง กรมพรหมณ์โบริดาจารย์ ๑ ช่างขึ้นกรม
แสงในซ้าย ๑ กรมพรหมณ์พฤทธิบาท ๑ กรมโหร ๑ กรมไพร่หลวง
เกณฑ์บุญ ๑ กรมล้อมพระราชวัง ๑ กรมช่างที่ใหญ่ ซ้าย ๑ ขวา ๑
รวม ๒ กรมแสงในซ้าย ๑ กรมพระคลังในซ้าย ๑ กรมพระคลังในขวา ๑

คลังในขวาร์क्षाโรงเรือ ๑ กรมคลังแสงสรรพยุทธร ๑ คลังราชการ ๑
คลังศุภรัตน์ ๑ คลังพิเศษ ๑ สนมพลเรือน ชาย ๑ ขวา ๑ รวม ๒
กรมหมอ ๑ กรมม้า ชาย ๑ ขวา ๑ รวม ๒ กรมวัง ๑ ฝ้าพระที่นั่ง
ศิवालย์มหาปราสาท ๑ กรมอภิรมย์ ๑ กรมราชยาน ๑ รวม ๒ ฝ้า
พระที่นั่งคฤศติมหปราสาท ๑ อาสาใหญ่กรมวัง ชาย ๑ ขวา ๑ รวม ๒
คลังพیمانอากาศ ๑ คลังวรอาสน์ ๑ กรมโรงทาน ๑ กรมสมเด็จ
พระเทพศิรินทรมาคย์ ๑ กองการกุศล ชาย ๑ ขวา ๑ รวม ๒
ช่างบาตร ช่างดอกไม้เพลิง, พิณพาทย์ ๑ ช่างสลักหนัง, ฝรโฌง
กรุ่ม ๑ กรมตั้งโต๊ะเลี้ยงโต๊ะ ๑ กรมโรงไหม ๑ หญิงวิเสท ๑ หญิง
ช่างเย็บ ๑ หญิงช่างสะตั้ง ๑ กำพระวัดพระพุทธรัตนสถาน ๑ พี่เลี้ยง
จางวาง ๑

ทั้งนี้ให้ทำบัญชีเบญหวัดไปยื่นให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้ว

พระวรพุลีฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ละม้าย พนักงานช่างเย็บ

ด้าย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะ
ได้ยกหีบศพละม้าย พนักงานช่างเย็บ ลงทำบุญที่บ้านขุนพิพิธยาการ ครั้น
รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้ยกหีบศพแต่บ้านไป
เข้าโรงที่มวัดสังฆาย ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง หนึ่ง ให้
พระวรพตฺธิโกโคย, พระอุไทยเทพน จ่ายเลิกให้สนมตำรวจหามวอ ๑๖ คน
สนมตำรวจฐานเฝ้า ๔ คน, นายนิต, นายชิต พายเรือ ๑ ลำ ๒๕ คน,
แลให้จายหามวอกลับ ๘ คน ให้เร่งจายให้ทันกำหนด

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

VERNAY CHANAYU

พระวรพตฺธิโกโคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาวงษาธิบดี

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๔ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาห่มศพ จะได้ยกหีบศพพระยาวงษาธิบดี แต่บ้านไปเข้าโรงที่มวัดพิชัยญาติ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๕ เมษายน เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จำเลยให้ชาวพระคลังวิเศษหามวอรถประเทียบ ๑๖, ขุนรามภริตีกองชนะ ๖, สี่ตำรวจยกฐานเผา ๔, หลวงเสนาพิมพ์ชยกชั้น ๑๖, รวม ๔๒ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลิ ๕

๗๖ หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว. มั่ง บุตร ม.จ. สุขชาติ

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า จะไต่ยกหีบศพหม่อมราชวงศ์มั่ง บุตรหม่อมเจ้าสุชาติ ไปเข้าเมรุประจำ วัดสระเกศ เวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพฒิโกไคย, พระอุไทยเทพนน จ่ายเล็กให้ ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดไต่ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพฒิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง ส่งข้าหลวงไปในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้านครลำพูน

ด้วย พระยาศิริสิงหเทพ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า ซึ่งหมายสั่งมาครั้งก่อนแต่ก่อนว่า โปรด
เกล้า ๆ ให้พระมนตรีบริวารเป็นข้าหลวงพาเจ้าพนักงานคุมโกศแลสิ่งของขึ้น
ไปพระราชทาน ทำการปลงศพเจ้านครลำพูนตามเกียรติยศเจ้าประเทศราช
มีแจ้งอยู่ในหมายสั่งครั้งก่อน วันที่ ๒๒ มีนาคม ๑๑๐ นั้นแล้ว บัดนี้
โปรดเกล้า ๆ ให้เจ้าพนักงานจัดคน จัดเรือ ให้ข้าหลวงรับบรรทุกสิ่งของ
หลวงขึ้นไปพระราชทานศพตามสมควร กำหนดข้าหลวงจะกราบถวาย
บังคมลาพาเจ้าพนักงานออกจากกรุงเทพ ฯ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๑๑๑
ตรงกับวันแรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นแน่ อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย,
พระอุไทยเทพน จ้ายเล็ก ๑๖ คน ให้พระมนตรีบริวารข้าหลวงสำหรับจะ
ได้พายเรือบรรทุกโกศสิ่งของ กลองชนะ ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๗ กรม
คุมขึ้นไปพระราชทานศพ เจ้านครลำพูน ตามเคย ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นิ่ม พนักงานรับสั่ง

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
จะได้ชักศพนิ่ม พนักงานผู้รับสั่ง ไปเข้าปะรำวัดสังฆาย เวลาบ่ายจะได้
พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุลโกศัย, พระอุไทยเทพธน จ่ายแจก
ให้สนมตำรวจฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุล ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี และ
พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา ตามเสด็จ
ประพาสเกาะสีชัง

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี
พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา จะเสด็จไปตามเสด็จที่
เกาะสีชัง ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า ๑ โมง เสด็จ
โดยทางฉนวน ประทับเรือพระที่นั่ง ล่องลงไปตามลำน้ำ ไปประทับ ณ
เกาะสีชัง หนึ่ง ให้พระวรพณีโกศัย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้
สนมพลเรือนทามวอ ๔ คน หนึ่งห้าให้ข้าทูลไต่ถามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพณีฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ณ ท่งสัมปอຍ

ด้วย พระยาสุรศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงเกษตรพาณิชย์
รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า
พระยาโหราธิบดี โหรมีชื่อทำฎีกาहुลเกล้าฯ ถวายคำนวณพระฤกษ์จะ
ได้ตั้งการพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ท่งสัมปอຍ ซึ่งพอ
พราหมณ์จะได้เข้าโรงพระราชพิธี วัน ๕ ที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาบ่ายโมง ๑ เข้าโรงพิธี ครั้นวัน ๖ ที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาเช้า พระยาสุรศักดิ์มนตรี เสนาบดี จะได้ดำเนินออกไป ณ โรง
พระราชพิธี ครั้นเวลาเช้า ๔ โมง กับ ๑๐ นาที พระฤกษ์จะได้เทียม
พระโคไถตะโดยรี ๓ ขวาง ๓ รอบ แล้วเพาะหว่านข้าวปลูก แล้วไถกลบ
โดยรี ๓ รอบ เสร็จการพระราชพิธี อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระ
อุไทยเทพน เกณฑ์เล็กให้กับผู้ต้องแห่ แล้วให้เกณฑ์ส่ง ๘ ตำรวจ
ถือธงมังกร หนึ่งกางเกงแดง เสื้อแดง หมวกหนัง แห่น้ำ ๔๐ หลัง
๒๐ รวม ๖๐ คน, ๔ ตำรวจหามเสลียงงารับเทวรูป ๘, คน, เทวรูป
เครื่องสูง ๕ ชั้น ๑๐ บั้งแทรก ๖ บั้งสุรย์ ๑ รวม ๑๗ คน ชาว
อภิรมย์เชิญเครื่องสูงแห่พระยา กรรซิง ๔ สัปทน ๑ ทานตะวัน ๑ รวม

๖ คน รวม ๒๓ คน, ชาวพระราชยานหามเสลี่ยงพระยา ๑๒ คน
หลวงราชมานูตีกลองชนะแห่เทวรูป ๑๐ แห่พระยา ๒๐ รวม ๓๐, ขุน
รุตอักษร เสมียนตรากรม نابโทนแห่ ๕๐๐ คน ให้ส่งแต่วันที่ ๑๘
เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า แต่เลิกซึ่งต้องเกณฑ์เป็นบโทนแห่
๕๐๐ คนนั้น ส่งให้ขุนรุตอักษร เสมียนตรากรม ที่ออฟฟิศกรม
ซึ่งตั้งอยู่วังพระองค์เจ้าประคิษสูวการ ริมสะพานศิระชะระเข้ วันที่ ๒๘
เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลา ๓ โมงเช้า ให้มีนายรองถือจดหมายมาทุกกรม
จะได้จ่ายเครื่องแห่ให้ อนึ่ง ให้ผู้ต้องเกณฑ์แห่ไปคอยเตรียมแห่พระยา
สุรศักดิ์ที่โรงพักแรกนาขวัญ ให้พร้อมกันวันที่ ๒๘ เมษายน เวลาเช้า
ย่ำรุ่ง ถ้าผู้ต้องเกณฑ์แห่ทั้งนั้นสงสัย ให้ไปตามขุนรุตอักษร เสมียนตรา
กรม ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ร.ศ.

เวรนายควร

พระวรพตม์

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. เปี้ยก ในพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์ .

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาเช้า จะได้ชักศพหม่อมเจ้าเปี้ยกในพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์
ไปเข้าเมรุวัดสังเวชวิศยาราม เวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง หนึ่ง ให้
พระวรวงศ์วิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุนรามเกียรติ์กลองชนะ
๖ คน, ๔ ตำรวจหามฐานเผา ๔ คน, หลวงเสนาพิมุขนามชั้นวอ ๘ คน
สนมตำรวจหามรถประเทียบ ๑๖ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนดอย่าให้ขาด
ได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรวงศ์วิ ๗

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีพืชมงคล

ด้วย พระยำนำเรือภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดจะได้ตั้งพระราชพิธีพืชมงคล ณ
วันที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๑ รูปจะได้สวด
พระพุทธมนต์ที่พลับพลาทำใหม่ ข้างถนนท้องสนาม ครั้น ณ วันที่ ๒๘
เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน หนึ่ง ให้มหาดไทย,
กลาโหม หมายบอก พระยา, พระ, หลวง, ขุน, ฝ่ายทหาร, พลเรือนไปปฏิบัติ
พระสงฆ์ สวดฉัน ให้ทันเวลา แล้วให้พระวรวงศ์วิโกไคย, พระอุไทยเทพ
ชน เกณฑ์กระบวนแห่พระพุทธรูป ธงตะขาบ ๑๐๐, ธงมังกร ๑๐๐,
รวม ๒๐๐, กลองชนะ ๒๐, จ่าปี ๑, จ่ากลอง ๑, รวม ๒, รวม ๒๒,
แตรงอน ๑๐, แตรฝรั่ง ๘, รวม ๑๘, สังข์ ๑ รวม ๑๙, เครื่องสูง ๗
ชั้น ๔, ๕ ชั้น ๑๐, บั้งแตรก ๖, พัด ๑, บั้งสุรย์ ๑, รวม ๒๒ ปีพาทย์
ไทย ๒ สำหรับ กลองแขก ๒ สำหรับ รวม ๑๖, ราชบัณฑิตยสถาน
๓ ภูษามาลาเชิญพระกลด ๓, ๔ ตำรวจหามพระราชยานกง เสลี่ยงกง
รวม ๑๖, มหาดเล็กเจ้าต่างกรม ยังไม่ได้ตั้งกรม เป็นคู่แห่เดินเท้า ๑๐๐,
ให้หมู่หม่ออย่างกระบวนแห่ ทิ้งให้รับแลกต่อพระวรวงศ์วิโกไคย, พระ
อุไทยเทพชน ให้เบิก เสื้อ, หมวก, ธง, ต่อพระคลังสรรพยุทธ

ให้เบิกเกี้ยววลาย เสือครุย ลอมพวง ต่อชาวพระภูษามาลา, ไปเตรียมแท่น
ที่หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ วันที่ ๒๘ เมษายน บ่าย ๒ โมง,
๒ เมษายน เข้า ๔ โมง, ที่พลับพลาทำใหม่, อนึ่ง ให้พระวรพฒิโกไทย,
พระอุไทยเทพธน จ้ายเลกให้ผู้ต้องเกณฑ์ให้พอ ถ้าสงสัยสิ่งใคให้ทูลถาม
พระวรวงค์เธอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงศ์^(๑)ก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพฒิโก

(๑) ได้เลื่อนเป็น กรมหมื่นปราบปรบักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีพืชมงคล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดจะได้ตั้งพระราชพิธีพืชมงคล ณ วัน
ที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๑ รูปจะได้สวดพระ
พุทธมนต์ที่พลับพลาทำใหม่ข้างท้องสนาม กรม ณ วันที่ ๒๘ เมษายน เวลา
เช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน หนึ่ง ให้หมากไทย, กลาโหม หมายถึงบอก
พระยา, พระ, หลวง, ขุน, ฝ่ายทหาร, ฝ่ายพลเรือน ไปปฏิบัติพระสงฆ์สวด,
ฉัน ให้ทันเวลา แลให้หมายเกณฑ์ขบวนแห่พระพุทธรูป ขุน หมื่นคู่แห่เดิน
เท้า ๑๐๐ คน หนึ่ง, ห่ม อย่างกระบวนแห่ หนึ่งรับแจกต่อพระวรพุฒิ
โกไคย, พระอุไทยเทพธน ให้เบิกเสื่อ หมวก ธง ต่อชาวพระคลังสรรพยุทธ
ให้เบิกเกี้ยวลาย เสื่อครุย ลอมพอก ต่อชาวพระภูษามาลา, ให้ไปเตรียม
แห่ที่หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ วันที่ ๒๘ เมษายน บ่าย ๒ โมง,
๒๙ เมษายน เข้า ๔ โมง, ที่พลับพลาทำใหม่ ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ทูลถาม
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงศ์ก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

ปลายเชือก

หมายรับสั่ง

เรื่อง นางเทพีไปแรกนา ณ ท่งส้มป่อย

ด้วย นายสนองราชบรรหาร รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๒๙ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้ารุ่ง นางเทพีจะไปแรกนา ณ ท่งส้มป่อยนั้น ให้พระวรพุดิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเล็กให้นายนิค, นายชิต, ให้ครบกระทางเรือให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๙ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้วน

พระวรพุดิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระครูสมณธรรมสมาทาน
วัดปากน้ำ

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๓๑ มกราคม จะได้ชักศพพระครูสมณธรรม
สมาทาน วัดปากน้ำ เข้าปะรำวัดปากน้ำ รุ่งขึ้นวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ เวลาบ่าย
จะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุมิโกไทย, พระอุไทยเทพธน
จ่ายเล็กให้ ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๒ ฐาน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา วันที่ ๒๘ มกราคม ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้ววัน

พระวรพุมิโก

ปี ๑๑๑ การศพพระครูสมณธรรมสมาทาน วัดปากน้ำ

มกราคม

๓๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง
ในพระองค์เจ้าไม้เทศ . . .

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลา
เช้า จะให้ชกศพหม่อมเจ้าหญิง ในพระองค์เจ้าไม้เทศ ไปเข้าปะรำวัดโสมนัส
วิหาร ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรวงศ์วิบูลย์,
พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุนรามเกียรติ์กลองชนะ ๖ คน ๔ ตำรวจ
ห้ามฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรวงศ์วิบูลย์

๑๕
หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
สาขาวัดเจริญสมณกิจ

